

Concept deelverslag van het verhandelde in de Statencommissie Economie en Samenleving (ESA)

van 23-1-2026

betreffende Statenvoorstel inzake Meerjarige museumvisie voor de drie Limburgse provinciale musea

Statenkenmerk

G-25-033

Maastricht

23-1-2026

De voorzitter: Voor u ligt het Statenvoorstel inzake Meerjarige museumvisie voor de drie Limburgse provinciale musea. De museumvisie is de uitwerking van de aanbevelingen uit het Rapport Visitatie Provinciale Musea 2024, dat tijdens de Statencommissie ESA op 11 april 2025 sonderend met de Staten is besproken. Deze museumvisie laat zien hoe de Provincie Limburg samenwerkt met de drie provinciale musea: het Bonnefantenmuseum, het Limburgs Museum en het Discovery Museum. Daarnaast is er ook aandacht voor regionale en lokale musea in Limburg. De visie draagt bij aan een gedeelde strategische koers en ambitie voor de lange termijn. Het Statenvoorstel zal tijdens de behandeling in Provinciale Staten op 6 februari 2026 in het Limburgs worden behandeld. Dat is in het kader van de uitvoering van motie 3043, asse mich versteis. Dat is het debat in het plat. We behandelen dit Statenvoorstel in twee termijnen, met een maximale spreektijd per fractie in de eerste termijn van drie minuten. Voordat wij dat doen, geef ik eerst het woord aan de sprekers. U kunt achter het spreekgestoelte plaatsnemen. Als eerste de heer Huijts namens het Bonnefantenmuseum. Ga uw gang.

De heer Huijts: Dank u wel, voorzitter. Wat kan er toch veel gebeuren in een paar maanden tijd. In april stonden wij namelijk hier ook om onze zorgen te uiten over de situatie bij de drie provinciale musea. Aanleiding vormde het visitatierapport, waaruit niet alleen bleek dat de musea zich ieder met een eigen profiel succesvol hadden ontwikkeld tot boegbeelden van de Limburgse kunst en cultuur, maar ook dat de continuïteit van dat succes onder druk was komen te staan. Verschillende PS-leden hebben toen de aanbevelingen van de visitatiecommissie ter harte genomen en zijn in de bres gesprongen voor de musea. Dat heeft ertoe geleid dat er medio vorig jaar een eenmalige compensatie is gekomen om het ergste leed het hoofd te bieden. Het heeft er ook toe geleid dat de Gedeputeerde het initiatief genomen heeft voor een meerjarenmuseumvisie, een museumvisie die conform een eerder verzoek van Provinciale Staten een duurzaam toekomstperspectief moet bieden voor de drie provinciale musea. Wij zijn Provinciale Staten en de Gedeputeerde veel dank verschuldigd voor dit initiatief, want er stond en staat veel op het spel voor de musea. De voorliggende museumvisie is in een relatief korte tijd tot stand gekomen, dankzij een gezamenlijke inspanning van de betrokken collega's in het Provinciehuis en de respectieve museumorganisaties. Graag willen we onze grote dank en complimenten uitspreken voor het zorgvuldige proces en de constructieve wijze waarop we samen alle facetten van het museumbedrijf onder de loop hebben kunnen nemen. Het resultaat, deze museumvisie, getuigt wat ons betreft niet alleen van collegiaal inlevingsvermogen, maar ook van diepgaand professioneel inzicht in de museumpraktijk en alles wat daarbij komt kijken: van governance tot digitalisering, van financiën tot collectiemobiliteit en van educatie tot depotbeheer. Daarmee voelen we ons als museum gehoord, gezien en gewaardeerd. Daarmee is deze museumvisie ook een erkenning van wat we zijn en doen: een erkenning van de specifieke karakteristieken en uitdagingen van ons museumvak, een erkenning van de artistiek-inhoudelijke kwaliteit van onze collecties en tentoonstellingen, een erkenning van de brede maatschappelijke impact die wij met onze educatie-activiteiten en contextprogrammering bereiken en een

erkenning ook van de directe en indirecte economische meerwaarde die we opleveren voor de Limburgse samenleving. Bovendien biedt deze museumvisie uitzicht op stabiliteit en continuïteit en daarmee komt er hopelijk een einde aan de stress en de onzekerheid die onze medewerkers nu al enkele jaren ervaren. De werkdruk als gevolg daarvan heeft duidelijk zijn tol geëist van onze organisatie en we kunnen zonder overdrijven stellen dat de rek er onderhand wel uit is. We snakken naar stabiliteit en continuïteit. Deze museumvisie biedt uitzicht op het aan boord houden van jong talent en het duurzaam verankeren van onze jongerenafdeling, Young Office. Het biedt daarmee ook uitzicht op het verder verjongen en verbreden van ons publiek. De museumvisie biedt ons het ontwikkelperspectief dat nodig is voor verdere professionalisering. En ja, natuurlijk hoort daarbij ook dat we kunnen worden aangesproken op onze verantwoordelijkheden en prestaties. De museumvisie biedt dan ook terecht voldoende instrumenten voor sturing en evaluatie. Ten slotte nog iets over onze voortrekkersrol voor kleinere en middelgrote musea in de provincie. We zullen die voortrekkersrol graag voortzetten en verder uitbouwen. Ook nu al voorzien we veel collega-instellingen in Limburg van waardevolle bruiklenen en adviezen, maar er zijn ongetwijfeld nog andere terreinen waarop we van betekenis kunnen zijn. Denk bijvoorbeeld aan het idee van een gemeenschappelijk depot. Fijn dat er een onderzoek komt naar de mogelijkheden. Fijn ook als er wordt gekeken naar een scenario waarbij ook andere musea en collecties in de provincie kunnen aansluiten. Maak er dan vooral ook een zichtdepot van, zou ik willen zeggen: een publiek toegankelijke schatkamer voor de collectie van Limburg, zodat het Limburgse erfgoed optimaal zichtbaar wordt. Een voorproefje daarvan kunt u overigens eind dit jaar komen bekijken in het Bonnefantenmuseum. We richten dan een tentoonstelling in met meer dan tweehonderd werken uit de collecties van De Domijnen in Sittard, Schunck in Heerlen en het Bonnefantenmuseum in Maastricht. 'Cooking from the fridge' heet dat project. Oftewel, samen iets lekkers maken van wat we toevallig in huis hebben. Ik weet zeker dat dat naar meer zal smaken. Tot besluit en last but not least, zijn we heel dankbaar voor de inspanningen die de Gedeputeerde heeft verricht als het gaat om de inbreng van de andere overheden, met als resultaat niet alleen dat de gemeente Maastricht substantiëler wil gaan bijdragen aan het Bonnefantenmuseum, maar ook dat de Provincie Limburg samen met de Provincies Brabant en Zeeland landelijk de aandacht heeft weten te vestigen op de scheve verhoudingen in de verdeling van de rijksmiddelen voor de musea. Als Bonnefantenmuseum zullen we uiteraard graag strijdbaar de lobby continueren voor het verkrijgen van een rijksmuseumstatus. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Voordat u weer plaatsneemt kijk ik even rond of er verhelderende vragen zijn vanuit uw commissie. Dat is niet het geval. Dan dank ik u hartelijk. Neemt u gerust weer plaats. Dan wil ik graag het woord geven aan mevrouw Cabo namens het Discovery Museum.

Mevrouw Cabo: Geachte voorzitter, geachte leden van de Statencommissie. Dank dat ik hier vandaag als kersverse algemeen directeur van het Discovery Museum mag inspreken namens het Discovery Museum. Dit doe ik mede namens mijn collega en zakelijk directeur Stephanie Olijve, die op de bezoekertribune aanwezig is. We hebben onlangs de meerjarige museumvisie, zoals deze nu als concept voorligt, voor de drie Limburgse musea ontvangen. In de voorbereiding van dit wat ons betreft gedegen opgestelde stuk zijn we op passende momenten betrokken geweest om input te geven, vragen te beantwoorden en te reflecteren. We hebben dit proces, uitgevoerd door betrokken en kundige medewerkers van het Cluster Cultuur, als zeer zorgvuldig ervaren. We herkennen in de visie de unieke plek die wij als Discovery Museum naast het Bonnefantenmuseum en Limburgs Museum in Limburg en haar samenleving hebben. Drie provinciale musea die elk een unieke historie in het Limburgse culturele

landschap hebben. Het is te koesteren dat een Provincie in deze mate oog heeft voor musea en cultuur in de basis en de ontwikkeling van haar samenleving. Vandaar dat wij hiervoor op deze plek onze oprechte dank willen uitspreken. In ons museum dagen wij de bezoekers uit. We maken de bezoeker zelfontdekkend en zelfbewust. In 2025 waren er wederom 100.000 fysieke bezoekers, die vaak in school- en/of familieverband ons museum bezochten. We zien het Discovery Museum in onze huidige tijd van verandering als onmisbaar om zoveel mogelijk burgers te laten participeren in onze maatschappij. We dragen bij aan de dialoog over verandering en we zien dat het Discovery Museum onmisbaar is als bijdrage aan onze samenleving. We willen op het vlak van wetenschap, technologie, innovatie en industrieel erfgoed onderscheidend zijn en blijven, nu en in de toekomst. Het Discovery Museum zit in een overgangsfase, met de focus op profilering en identiteit. Het vooruitzicht van de herinrichting van de vaste collectiepresentatie in 2029 maakt dat we met extra middelen onze collectie passend en zorgvuldig kunnen onderzoeken en presenteren. We kunnen ons met deze museumvisie nog meer richten op educatie, onderwijs en wetenschap, om het daarmee de aandacht en de focus te geven die het Discovery Museum en Limburg verdienen. En natuurlijk kunnen we waar mogelijk ook de samenwerking met de collega-musea aanhalen om de impact van onze provincie en daarbuiten verder te optimaliseren. De eerste contacten met de collega's in Maastricht en Venlo waren in elk geval al warm en positief. Samen met deze museumvisie wordt u, geachte leden van de Statencommissie, gevraagd om ook in te stemmen met een structurele verhoging van de subsidie, alsook het toekennen van incidentele gelden voor de drie musea. Het door de Gedeputeerde voorgelegde voorstel betekent voor ons allen meer financiële rust. Ons geeft het daarnaast de ruimte om ons nu ook te focussen op het vernieuwen van de collectieprofielen en het verder een plek geven aan wetenschap, educatie en onderwijs. We kunnen zo onze positionering versterken. We beseffen ons terdege dat we kostenbewust moeten zijn en blijven. Die verantwoordelijkheid nemen wij. Zo blijven we op het vlak van fondsenwerving actief op zoek naar eigen inkomsten om een groot deel van onze tentoonstelling- en programmakosten te bekostigen. De samenleving vraagt om voortdurende aanpassing van ons verhaal naar buiten, over de maatschappelijke en technologische ontwikkelingen. Daarmee staan ook wij midden in de samenleving en in Limburg. Een museum is nooit af. Het Discovery Museum krijgt met deze museumvisie de kans om niet alleen cultureel, maar ook sociaal en economisch van betekenis te blijven voor onze mooie provincie Limburg. Geachte voorzitter, geachte Statenleden. Wij hopen dat u onze toekomstvisie met ons deelt en dat u de drie provinciale musea ondersteunt om de basis op orde te krijgen. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Dan kijk ik nog rond in de commissie of er verduidelijkende vragen zijn. Ja. Mevrouw Jenneskens.

Mevrouw Jenneskens (D66): Ja, voorzitter. Allereerst dank voor het inspreken. U heeft het eigenlijk ook over het structurele commitment van de Provincie naar het museum. Een van de opdrachten was ook de regionale meerwaarde, met name ook voor gemeenten, op te halen. Kerkrade is eigenlijk de enige die heeft aangegeven daar niet de ruimte voor te voelen. Mijn zoektocht was heel even; u geeft aan: het gaat ons nu lukken en het geeft ons de basis. Maar u heeft het ook over de worteling in de regio. Betekent dat nu iets voor uw positie als museum ook in de gemeenschap, bijvoorbeeld van Kerkrade, en uw regionale programmering of niet?

De voorzitter: Mevrouw Cabo.

Mevrouw Cabo: Dank u wel, voorzitter. Dank u wel voor deze vraag. We gaan ons natuurlijk heel erg richten op onze positie in Kerkrade en direct daarbuiten. In mijn inwerktijd van nu al bijna drie weken is het natuurlijk wel een vraag die ook bij mij ligt en die ook mijn aandacht heeft, die we ook verkennen. Ik denk dat het gewoon erg belangrijk is om in de gemeenschap zelf en ook daarbuiten het fundament te krijgen en te onderzoeken. Vandaar dit misschien politiek niet helemaal concrete antwoord. Maar het heeft onze aandacht. Dat is het mooie van in een overgangssituatie zitten, waarbij ik aan de ene kant ingewerkt word door de directeur die na 21 jaar vertrokken is en waarbij ik aan de andere kant met mijn collega Stephanie Olijve daar echt helemaal open voor sta. Wat we dan wel voelen – dat kan ik als aanvulling geven – is dat juist als de basis op orde is, dat ons weer lucht kan geven om meer rust te geven. Dan sluit ik me ook aan bij mijn collega van het Bonnefantenmuseum. We gaan niet achteroverleunen, maar het geeft wel een soort van basisrust.

De voorzitter: Dank u wel. Zijn er verder nog verduidelijkende vragen? Dat is niet het geval. Dan dank ik u hartelijk. Dan kunt u plaatsnemen op de publieke tribune. Dan vraag ik tot slot de heer Mennings namens het Limburgs Museum om naar het spreekgestoelte te gaan.

De heer Mennings: Goedemiddag. Ronde twee. Voorzitter, we kunnen trots zijn op Limburg, een Provincie die zich volop inzet voor cultuur en erfgoed, zoals blijkt uit de voorliggende museumvisie. Allereerst spreek ik heel graag mijn waardering uit voor de professionele inzet en constructieve houding van de ambtenaren van de Provincie Limburg die betrokken zijn geweest bij het opstellen van de museumvisie. Veel dank ook aan de Gedeputeerde voor het nemen van het initiatief tot de museumvisie en de voorstellen die daarin worden gedaan. We onderschrijven ook van harte de oproep van de Gedeputeerde inzake de scheve verdeling van rijksmiddelen. Het is goed dat hier ook landelijk aandacht voor wordt gevraagd en gekregen. Met de voorliggende museumvisie worden belangrijke stappen gezet voor de museumsector in Limburg. Specifiek voor het Limburgs Museum betreft het ook een noodzakelijke stap. Sinds 2023 voeren we een driemuseumstrategie uit met het Limburgs Museum in Venlo, het Limburgs Museum op locatie en het online Limburgs Museum. En met succes! In 2025 hebben al onze drie musea van het Limburgs Museum 35% meer bezoekers bereikt. Daarmee hebben we niet alleen een groter, maar ook een breder, jonger en diverser publiek, kunnen we vaststellen. Er is volop aandacht voor de koers en ontwikkeling van het Limburgs Museum. Zo komt er binnenkort een hoge delegatie van OCW op bezoek in Venlo om meer te leren over Linked Open Limburg en ons onlineplatform. We ontvangen hen met de Gedeputeerde graag. We zijn dankbaar voor het voorstel in de museumvisie met betrekking tot het Limburgs Museum. Het is voor ons zoals gezegd een noodzakelijke stap. We spreken ook van harte onze steun uit voor de moties die door u zijn aangenomen ten aanzien van de kleinere musea en een provinciaal depot. Met plezier zetten we ons als Limburgs Museum in voor de verschillende kleine musea. Dat doen we veel en voor veel verschillende. Dat zijn ook heel leuke contacten, want ook zij zijn voor ons belangrijke partners. Het is dus goed dat daar meer aandacht voor komt. De museumvisie wil de basis voor de drie provinciale musea structureel op orde brengen. Voor het Limburgs Museum is dit uitgewerkt in een museumvisie, maar ook in het beleidskader Cultuur en Erfgoed, met daarbij voor het Limburgs Museum extra inzet ten aanzien van de culturele identiteit, taal en makers. Deze activiteiten zijn al jaren onderdeel van de basisactiviteiten van het Limburgs Museum. Ze vormen daarmee een integraal onderdeel van onze basis. De financiering voor deze belangrijke onderwerpen is geregeld in het beleidskader met een looptijd van 2024 tot en met 2027. Dat betekent dat vooralsnog deze middelen eindigen eind 2027. Graag gaan we door met alle basisactiviteiten van het

Limburgs Museum, zodat we ten volle het potentieel van het Limburgs Museum met de drie musea kunnen realiseren voor Limburg en de Limburgers. We houden graag contact met u over deze inzet vanuit het beleidskader, ook na 2027, maar eerst gaan we flink aan de slag met projecten, tentoonstellingen en nieuwe initiatieven. Een heel mooi voorbeeld – ik word daar heel blij van, zoals u merkt – is onze pilot met het onvergetelijke programma met de Zonnebloem en de vrijwilligers van de Zonnebloem – het zijn er nu nog maar vijf, maar we willen het uitrollen naar tientallen, honderd of meer – die met een iPad met daarop de collectie van het Limburgs Museum, van de Limburg-collectie, thuis aan de huiskamertafel letterlijk met Limburgers in gesprek gaan over ons gedeelde cultureel erfgoed. De Zonnebloem Nederland had interesse. Die mijnheer zei: zullen we het uitrollen met Boijmans Van Beuningen in Rotterdam? Ik zei: nou, dat dacht ik niet, want het is bedacht in Limburg en vanuit Limburg gaan we het dan verder uitrollen. We hebben daar heel veel zin in, zoals u merkt. Dank voor de mogelijkheid van het inspreken en voor uw steun aan de musea in Limburg. Limburg is een voorbeeld voor vele Provincies en het Rijk. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. U mag nog heel even blijven staan. Ik kijk nog heel even rond in de commissie om te zien of er nog verduidelijkende vragen zijn. Nee, dat is niet het geval. Dan mag u wel nog even de microfoon ... Wilt u voor mij de microfoon uitdoen? Heel veel dank daarvoor. Even kijken. Dan zijn wij nu uitgekomen bij de behandeling door uw commissie. Zoals ik al zei, in de eerste termijn van uw commissie heeft u drie minuten per fractie. Dan start ik de behandeling graag bij mevrouw Kuiper van de SP. O, er was een vraag ...

De heer Queisen (BBB): Ik heb even een punt van orde. De behandeling van het agendapunt staat voor de Staten in het Limburgs op het programma. Ik kan me voorstellen, aangezien het mogelijk niet zo'n felle discussie zal worden, dat we nu het kruit gaan verschieten en dat de inbreng tijdens de Statenvergadering minimaal zal zijn. Dan vraag ik me af: goh, dan spreekt men dialect en dan worden tolken ingevlogen, terwijl het bij wijze van spreken mogelijk een hamerstuk wordt.

De voorzitter: Nee. Dat is een heel goede inderdaad. Ik kan u ook al meegeven dat het omwille van het feit dat het om de uitvoering van de motie gaat, er ook besloten is dat dit niet als een hamerstuk door zal gaan naar de Staten, maar sowieso als een behandelstuk. Dus u gaat sowieso de mogelijkheid krijgen om ook gewoon in het plat over dit voorstel te praten met elkaar. Stelt u dat gerust, mijnheer Queisen?

De heer Queisen (BBB): Ja, dat stelt me gerust, maar gaan we dan niet in herhaling vallen? Dan wil iedereen in de Limburgse taal spreken.

De voorzitter: Dat is uiteraard aan uw commissie. Dat is uiteraard aan u. Het is nu aan u om dit technisch te behandelen in feite, of technisch-politiek te behandelen, een middenweg. De politieke discussie of het debat kunt u dan met elkaar aangaan in Provinciale Staten. Toch? Ja. Dat gezegd hebbende: mevrouw Kuiper, ga uw gang.

Mevrouw Kuiper (SP): Dank u wel, voorzitter. Ook dank aan de sprekers. Wij zijn positief over de museumvisie, waarin de drie Limburgse musea samenwerken als een complementair netwerk. De visie laat zien dat musea geen losse instellingen zijn, maar samen een cultureel ecosysteem vormen met aandacht voor maatschappelijke relevantie, toegankelijkheid, educatie en duurzaamheid. Een belangrijk

aandachtspunt daarbij is de inzet van vrijwilligers. Zij zijn onmisbaar voor het dagelijks functioneren van de musea. Daarom de eerste vraag: ziet de Gedeputeerde mogelijkheden om vrijwilligers expliciet te waarderen, bijvoorbeeld via een provinciale vorm van erkenning? Voorzitter, dan de randvoorwaarden. De ambities uit deze visie vragen om financiële stabiliteit. Met name educatie en maatschappelijke toegankelijkheid laten zich moeilijk realiseren met uitsluitend tijdelijke subsidies. Daarom vragen wij: is de Gedeputeerde bereid te onderzoeken of meerjarige en structurele financiering voor deze musea mogelijk is? De SP steunt het voornemen om samen met andere Provincies te lobbyen in Den Haag voor een Limburgs rijksmuseum. Educatie wordt terecht als kerntaak benoemd, van primair onderwijs tot een leven lang leren. Ziet de Gedeputeerde mogelijkheden om hiervoor ook andere financieringsbronnen te betrekken, bijvoorbeeld via het ministerie van OCW? Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Dan geef ik graag het woord aan mevrouw Jetten van GroenLinks.

Mevrouw Jetten (GroenLinks): Ja, dank u wel, voorzitter. Ook van mij uit of vanuit GroenLinks dank aan de sprekers. Heel opvallend: meestal hebben we sprekers die heel kritisch zijn of negatief of die iets willen. Dit maken wij hier niet veel mee. Daarom extra mijn waardering voor het feit dat jullie voor de tweede keer de moeite nemen om hier te komen en complimenten uit te delen. Dat is best uitzonderlijk. Wat ik ook heb gehoord van de sprekers is dat ze zich gehoord, gezien, gewaardeerd en erkend voelen en dat dat perspectief biedt op continuïteit en stabiliteit. Dat is mooi. Het is ook heel fijn dat er wederom aandacht is gevraagd in Den Haag voor het feit dat er in de drie zuidelijke provincies – overigens ook volgens mij Groningen en Drenthe – geen rijksmusea zijn en dat dat een schande is. Ik hoop dat we eindelijk een keer gehoor krijgen en dat daar blijvend aandacht voor wordt gevraagd. Ja. GroenLinks is blij dat er nu een structurele oplossing ligt voor de drie provinciale musea. Het is goed dat er een duidelijke visie en een meerjarige financiële basis komen, zodat deze instellingen hun belangrijke rol in het Limburgse culturele landschap kunnen blijven vervullen. De musea zijn van grote waarde voor onze provincie. Ze versterken onze identiteit, dragen bij aan educatie en participatie en zorgen voor een breed cultureel aanbod. Dan hebben we toch nog enkele vragen en aandachtspunten. College Jenneskens vroeg dat al. Maastricht heeft toegezegd structureel het gevraagde bedrag bij te dragen. Venlo volgens mij voor 2026 en 2027 en bekijkt dat opnieuw bij de ... De beslissing volgt na de verkiezingen. Dat is natuurlijk wat, als Venlo besluit dat onverhoopt niet te doen. Kerkrade ziet het als een provinciale taak en wil waar mogelijk incidenteel een projectbijdrage leveren. Hoe gaan wij hiermee om? Dat is een vraag van mij. Verder vinden we het belangrijk als GroenLinks dat de verantwoording van de musea over naleving van de culturele codes goed opgevolgd wordt, dus de fair practice, diversiteit, inclusie. Wordt dit goed publiekelijk inzichtelijk gemaakt? Er was natuurlijk een advies van de visitatiecommissie om gratis toegang voor kinderen tot 12 jaar mogelijk te maken. We realiseren ons heel erg goed dat gratis niet bestaat. Met name voor het Discovery Museum zou dat gewoon onmogelijk zijn, want dat is hun corebusiness. Maar toch, hoe kunnen we hierop inspelen? Is hierover nagedacht? Kunnen we hier iets? Juist omdat we willen dat jongeren op jonge leeftijd met cultuur, met musea, in aanraking komen. O, ik zie de voorzitter streng kijken. Ik heb nog een tweede termijn. Ja, ik dacht dat ik vijf minuten had. Dan bewaar ik de rest voor mijn tweede termijn. Dank u wel, voorzitter. Tot zover.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Jetten. Dan geef ik graag het woord aan de heer Van Est van de fractie van 50PLUS.

De heer Van Est (50PLUS): Ja, dank u wel, voorzitter. Heel veel dank aan de sprekers, die toch twee keer naar het mooie Maastricht zijn gekomen. Dat is altijd zeer te waarderen. Fijn dat er complimenten gaan naar in ieder geval de Gedeputeerde, die ik graag ook meegeef. Laat ik er één compliment aan toevoegen. Bijlage 3, waar een complete begrotingswijziging inzichtelijk is gemaakt, stelt 50PLUS zeer op prijs. Dat verzoek heeft snel opvolging gekregen. Ten aanzien van de verhoging van de bijdrage als compensatie voor de gemiste indexatie ten opzichte van de inflatie is dit heel goed cijfermatig onderbouwd en zelfs goed te volgen. Het zou alleen goed zijn als landelijk eenzelfde actie gedaan wordt voor de pensioenen. Dat zult u begrijpen. Een kritiekpunt blijft 50PLUS de formulering vinden zoals die in beslispunt 2 staat vermeld. Er wordt gesteld dat het structureel te dekken is uit het begrotingsresultaat. Naar onze mening is dit geen dekking. Je brengt het ten laste van het begrotingsresultaat. Met dekken geef je aan welke baten worden aangewend om de lasten af te dekken. Waar 50PLUS zich zorgen over maakt, is dat gesproken wordt over dat de middelen nodig zijn om de basis op orde te brengen of de basisvoorzieningen op orde te houden. Zo lijkt het dat de bijdrage noodzakelijk is om het minimale te kunnen doen. Is deze constatering juist? Voor het overige lijkt het voorstel wel erg veel op een beleidskader met veel tekst en weinig inhoud. Deze visie kan worden gebruikt als leidraad voor toekomstige beleidskaders, indicatoren en KPI's. Men wil ook zorgen dat de kaders en richtlijnen helder zijn. Maar wanneer gaat men dat realiseren? Dat zouden we toch wel graag willen weten. Ten aanzien van de risico's en kanttekeningen zijn er veel formuleringen die eigenlijk bij ieder stuk kunnen gelden. Dit zijn niet echt specifieke risico's. Ten aanzien van de onderzoeken voor de prijs van € 190.000 is het de vraag: wie gaat ze uitvoeren? Zijn dat externe bureaus? De laatste vraag betreft de formulering op pagina 7. Er wordt gesteld dat deze investering zorgt voor ruimte en meer middelen voor andere maatschappelijke uitgaven. 50PLUS constateert dat er wel middelen waren voor deze uitgaven, maar door dit voorstel wordt ruimte gecreëerd voor andere zaken. Dat vinden we een vreemde zaak. Kan het College dit even goed uitleggen, want je zou bijna denken dat een goed verhaal wordt bedacht om ruimte te krijgen voor andere uitgaven? Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. Dan geef ik graag het woord aan mevrouw Jenneskens van D66.

Mevrouw Jenneskens (D66): Ja, voorzitter. Allereerst dank aan alle sprekers ook. We zijn niet gewend om zoveel complimenten te krijgen. Ik zie de Gedeputeerde ook bloesjes hebben. Het is een grote schok, maar ... Nee, nee, nee. D66 niet. Nee. Goed. Voorzitter, musea gaan over veel meer dan hun collecties en gebouwen. Ze gaan over wie we zijn, waar we vandaan komen en wat we willen doorgeven. Juist daarom is het zo goed dat we vandaag hier spreken over een echte visie, omdat onze musea geen sluitposten zijn, maar een fundament. We kiezen er met deze museumvisie expliciet voor om de basis op orde te brengen en erkennen daarmee dat onze musea niet verder kunnen worden afgeslankt zonder dat het ten koste gaat van kwaliteit, continuïteit en publieke waarden. Dat is wat de visitatiecommissie ons ook aangaf. D66 steunt die keuze van harte. Als wij zien wat onze musea tot dusver presteren en hoe ze nieuwe doelgroepen weten aan te spreken – of dat nou digitaal is of juist heel fysiek, bij ouderen of juist met de Young Office – dan kunnen wij ons echt alleen maar verheugen op wat er komt nu we de broodnodige stabiliteit realiseren en onze musea kunnen doen waar ze voor bedoeld zijn. Voorzitter, ik ga even een beetje opschieten, want ik heb nog best wel wat vragen. Allereerst het depot. In de visie wordt dit eigenlijk bijna benaderd als een noodzakelijke randvoorwaarde, heel erg in de sfeer van behoud en beheer. Wij zien hier als D66 ook nadrukkelijk de kans. Ziet uw College dat depot ook als een plek voor publieksontsluiting, educatie en zichtbaarheid van collecties, bijvoorbeeld via een gedeeltelijk open depot,

en worden bij die aangekondigde onderzoeken dan niet alleen de technische en financiële aspecten meegenomen, maar ook de maatschappelijke meerwaarde en toegankelijkheid? We horen graag van de Gedeputeerde welk ambitieniveau de Gedeputeerde voor ogen heeft. Wij best een hoge, kan ik u alvast vertellen. Dan ook de vraag: hoe kunnen wij daar nou nog enige richting aan geven? Voorzitter, dan de verschillen tussen musea. Ze hebben eigenlijk allemaal een ander verleden. Onze vraag is eigenlijk: hebben ze nou ook allemaal een andere toekomst en hoe gaan we daarmee om? Het belangrijkste is eigenlijk: verwachten wij nou van elk museum hetzelfde als we echt gaan evalueren op publieksbereik en maatschappelijke impact of accepteren we vanuit deze visie dat die er wezenlijk verschillend uit ziet en dus ook anders gemeten moet worden? Hoe ziet dat er dan in de praktijk uit? Bijvoorbeeld als het gaat om voorzieningen en het depot, maar ook de grote verschillen in collecties. Ik sluit me aan bij de vraag van mevrouw Jetten over de bijdrage van de gemeente Kerkrade en ook bij de vragen over de rijksmiddelen. Mijn belangrijkste vraag is daar eigenlijk, behalve onderstrepen dat het schandalig is dat het nog niet zo is: waar zitten nou de grootste kansen en heeft u een zekere prioritering voor die agenda? Dat hoop ik. Dan nog even een andere vraag: buiten de drie provinciale musea blijft de uitwerking nog vrij algemeen. Hoe ziet het College nou concreet die rol van zichzelf ter ondersteuning van het bredere museale landschap en ook de rol van de provinciale musea? Waar zet u nou precies op in? Hoe zorgen we ervoor dat dit nou echt ook ten goede komt aan regionale en lokale musea, bijvoorbeeld via samenwerking, bruikleen of gezamenlijke programmering?

De voorzitter: Mevrouw Jenneskens, ik moet u onderbreken. U bent al ...

Mevrouw Jenneskens (D66): Voorzitter, ik was ook helemaal aan het einde van mijn betoog. Ik wil alleen nog zeggen dat we heel blij zijn met dit stuk en benieuwd zijn naar de antwoorden.

De voorzitter: Super. Dan geef ik graag het woord aan mevrouw Wolters van de PvdA.

Mevrouw Wolters (PvdA): Dank u wel, voorzitter. Allereerst dank aan alle sprekers. Het is inderdaad bijzonder dat ze voor de tweede keer terug zijn, omdat wij vorige week toch wel een heel lange dag achter de rug hadden. Maar ook dank voor de mooie woorden die ze gesproken hebben. We hebben al eerder geconstateerd dat we heel trots mogen zijn op de musea die wij in Limburg hebben, ook zonder die rijksmiddelen. Wat zou het mooi zijn als we daar nog wat meer uit kunnen halen, niet alleen vanwege het Rijk. Waar ik wel geïnteresseerd in zou zijn – dat komt hier niet verder naar voren – is: wij gebruiken natuurlijk heel veel van onze eigen middelen om hier aan deel te nemen, maar ik ben ook wel benieuwd of het mogelijk is om vanuit de Provinciecapaciteit erop in te zetten ook andere bronnen aan te boren. Dan bedoel ik daar voornamelijk mee de zaken waar deze musea niet de capaciteit voor hebben, maar waar we wel aan zouden kunnen denken. Dan denk ik bijvoorbeeld aan Europa. Dat is mijn eerste vraag. De tweede ... Ik houd het vandaag een beetje kort. Ik honoreer de oproep van de heer Queisen. De aandacht die er in het stuk is voor de digital age is zeer zeker aanwezig. Daar ben ik ook heel blij mee. Het is een stap in de professionalisering die wij nodig hebben, ook om dit toekomstbestendig te maken. Er zijn een aantal musea die zich daar heel sterk mee bezig houden en er ook heel goede stappen in maken. Ook in de ontwikkeling van zo'n digitaal corpus ... In de taal hebben we het gezien. We hebben het ook benoemd al bij de Limburgse taal. Maar ik wil er wel aandacht voor vragen dat wij hierin ook onze zelfstandigheid behouden. Dit is natuurlijk een onderwerp dat zich op wereldniveau regelmatig tegen van alles aan bemoeit, waarbij wij niet altijd in het beheer van data aan het langste eind trekken, maar ik zou

wel voor die veiligheid willen pleiten, dat we daar ook aandacht voor hebben in deze visie. Verder ben ik heel tevreden over dit stuk. Ik ben ook heel tevreden met de uitvoering van de motie van de Schatkamer van Limburg. Ik hoop dat we hier voortvarend mee aan de slag kunnen gaan. Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. Dan geef ik graag het woord aan de heer Loomans van de fractie Horizon.

De heer Loomans (Horizon): Ja, dank u wel, voorzitter. Een paar van de eerdere sprekers zeiden het eigenlijk al. Ik zat me net te bedenken: vanavond komt natuurlijk de Gedeputeerde thuis en dan zijn zijn eerste woorden: wat mij vandaag is overkomen! Drie insprekers die alle drie vol lof waren! Als ik hem was zou ik dadelijk die drie inspreekteksten maar verzamelen en ze aan het einde van deze Statenperiode laten opnemen in het provinciaal depot, want ik denk niet dat dat vaker voor gaat komen. Maar goed. Zouden bezoekers aan de drie Limburgse provinciale musea in de gaten hebben dat dit geen rijksmusea zijn? In kwaliteit doen deze zeker niet onder voor de bekende namen uit de Randstad. Dat geldt niet alleen voor de grote drie, maar ook voor al die andere kleine musea, die bijdragen aan de rijke Limburgse cultuur en het bewaren van onze geschiedenis. Het is dan ook heel fijn dat we hier vandaag een Statenvoorstel kunnen bespreken, waarin het College een meerjarige visie voor de drie Limburgse provinciale musea aanbiedt waarin ook de kleinere musea niet worden vergeten. Fijn, omdat het een goed stuk is, met heldere plannen en een duidelijke visie over waar we naartoe willen. Ook fijn, omdat dit de musea zekerheid en duidelijkheid geeft over doelen en financiën. Maar voordat ik ga concluderen dat dit Statenvoorstel een hamerstuk is, wat dus blijkbaar niet mag, heb ik toch enkele opmerkingen. Het Statenvoorstel geeft aan dat extra geld beschikbaar komt voor duurzaamheid, toegankelijkheid, collectiebeheer et cetera. Maar helaas zijn we het afgelopen jaar getuige geweest van meerdere diefstallen uit zelfs wereldberoemde musea. Ik denk dat het daarom verstandig is – misschien gebeurt dat ook al – dat we ook zorgdragen voor een goede beveiliging van onze musea, ook als dat wat kost. Want wat belangrijk genoeg is om in een museum te bewaren, willen we niet verliezen. Daarnaast vind ik het van groot belang dat onze jongeren de gelegenheid krijgen om zich ook al op jonge leeftijd te verwonderen over al het moois en interessants in onze musea. Dat verbreedt hun horizon, stimuleert creativiteit en zet ook aan tot nieuwe inzichten. Ik ben ervan overtuigd dat de jongere die de rijkdom van onze musea heeft ervaren, daar als volwassene terug blijft keren. Het is dan ook jammer dat kinderen onder de 12 jaar nog geen gratis toegang kunnen krijgen. Zou hier een uitzondering gemaakt kunnen worden voor schoolklassen of zijn daar misschien al regelingen voor? Zou de Gedeputeerde willen onderzoeken of er voor museumbezoek van schoolklassen een samenwerking tussen de musea en Arriva mogelijk is voor voordelig of gratis vervoer en museumbezoek gecombineerd? Om af te ronden: ik las in de media dat de Gedeputeerde uit de drie zuidelijke Provincies hun krachten gebundeld hebben in hun lobby om ook in deze provincies rijksmusea te krijgen. Helemaal terecht. Ik zou onze Gedeputeerde daar veel succes bij willen wensen. Limburg heeft daarvoor sowieso drie geschikte kandidaten in de wacht staan. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Dan geef ik graag het woord aan mevrouw Jiménez-Hastenrath van de PVV.

Mevrouw Jiménez-Hastenrath (PVV): Dank je wel, voorzitter. Op deze visie heeft de PVV een aantal kritische kanttekeningen, zowel inhoudelijk als procedureel. Over hoeveel jaar aan ondersteuning hebben wij het in deze visie? Wordt hier een opneemregeling voorgesteld, waarbij deze structurele subsidie wellicht tot in lengte der jaren verstrekt wordt zonder duidelijke heroverwegingsmomenten? Ik vraag de

Gedeputeerde dan ook of het verstandig is dat wij over ons graf heen regeren. De PVV is van mening dat wij een pas op de plaats moeten maken en toekomstige Staten niet moeten binden aan structurele verplichtingen die hun begrotingsruimte kunnen beperken. Vervolgens valt het ons ook op dat de huidige museumvisie ervoor zorgt dat de structurele ondersteuning buiten de reguliere beleidskaders om gefinancierd wordt. Zijn deze beleidskaders juist niet vastgesteld om voor stabiliteit van beleid, transparantie en controleerbaarheid te zorgen? Wat is de logica van het bewust oprekken of negeren van deze kaders? Hoe verstandig is het om deze extra ruimte zomaar cadeau te doen, wetende dat wij een belangrijke taak hebben als controlerend orgaan? Wij moeten juist toezien op prudent beleid, niet op creatieve sluiproutes voor extra uitgaves. Dan het argument dat deze middelen nodig zijn om de basis van de provinciale musea op orde te brengen. Daarover had ik het vorig jaar ook al. Ondanks decennia van forse provinciale subsidies en miljoenen euro's aan belastinggeld, is de basis nog steeds niet op orde. Hoe rechtvaardigt de Gedeputeerde een structurele geldstroom als er nog steeds geen fundamentele oplossing ligt? Wat ik daarnaast erg jammer vind, zoals een aantal andere collega's ook al hebben aangehaald, is de houding van de gemeente Kerkrade. Zij stellen het gevraagde bedrag niet ter beschikking, omdat zij van mening zijn dat het een provinciale taak is. Dat is naar mijn idee wel erg gemakkelijk. Ook de gemeente Kerkrade profiteert immers mee als bezoekers na afloop van een museumbezoek geld uitgeven aan een hapje of drankje in de stad. De lokale economie vaart daar wel bij. Het is dan ook niet fair tegenover bijvoorbeeld Venlo en Maastricht, gemeenten die wel bereid zijn hun bijdrage te verhogen. Door het nu achteroverleunen van Kerkrade ontstaat een scheve situatie. Dit onderstreept nogmaals hoe belangrijk het is om echt kritisch naar de randvoorwaarden en betrokkenheid van alle partners te kijken voordat we de provinciale portemonnee weer opentrekken. Voorzitter, ons culturele verleden is een belangrijk item. Het uitdragen van de Limburgse identiteit is voor ons ook een belangrijk speerpunt. Mijn oproep is: zet onze Limburgse identiteit dan ook in de spotlight als men al miljoenen aan subsidies opslurpt. Mijn oproep aan de Gedeputeerde is: ga maar verder lobbyen in Den Haag. Zorg dat Den Haag dit betaalt in plaats van wij.

De voorzitter: Ja. Mevrouw Jiménez-Hastenrath, er is een vraag van mevrouw Jenneskens voor u.

Mevrouw Jenneskens (D66): Voorzitter, de PVV heeft het over de Limburgse identiteit. Waarin vindt u dat de musea dan niet de Limburgse identiteit vertegenwoordigen? Wat mij en D66 betreft is dat juist in essentie wat ze doen en wat rechtvaardigt dat we deze investering, die zich overigens helemaal terugbetaalt als je kijkt naar brede welvaart en onze aantrekkelijkheid als regio, doen.

De voorzitter: Mevrouw Jiménez-Hastenrath.

Mevrouw Jiménez-Hastenrath (PVV): Ja, dank voor de vraag. Ik heb niet gezegd dat geen van de musea het beleid voert om onze identiteit op de voorgrond te zetten. Ik kan bijvoorbeeld zeggen dat het Limburgs Museum veelal wel aan deze eis, die wij als PVV eigenlijk stellen, als je al subsidies verstrekt ... Het Limburgs Museum heeft meer tentoonstellingen over het Limburgs verleden dan het Discovery Museum of het Bonnefantenmuseum. Ik zeg niet dat ze nooit iets doen, maar je ziet wel een heel groot verschil tussen Venlo en de andere musea.

De voorzitter: Mevrouw Jenneskens.

Mevrouw Jenneskens (D66): Voorzitter, het Discovery Museum besteedt onder andere heel veel aandacht aan ons industriële erfgoed, wat ook onderdeel is van hopelijk Corpus en dat soort dingen. Dus ik snap eigenlijk niet precies wat de PVV in dit opzicht dan bedoelt. Misschien kan mevrouw Jiménez-Hastenrath dat nog even aan mij uitleggen.

De voorzitter: Mevrouw Jiménez.

Mevrouw Jiménez-Hastenrath (PVV): Dank je wel. Nou, als ... Het Discovery Museum heeft dan één tentoonstelling of één thema dat wel de Limburgse identiteit draagt, maar veelal gewoon niet. Daar gaat het om. Je kan niet zeggen: oké, negen van de tien keer is het niet het geval en die ene keer moet je dan prijzen tot in de hemel. Zo werkt dat niet.

De voorzitter: Mevrouw Jetten heeft ook nog een vraag.

Mevrouw Jetten (GroenLinks): Ja, dank u wel, voorzitter. Ik heb een korte vraag. Mevrouw Hastenrath zegt terecht: ga lobbyen in Den Haag. Dat vind ik volledig terecht. In het vorige kabinet, wat volgens mij zelfs als motto had 'elke regio telt', zat de PVV. Toen is die kans niet benut om een rijksmuseum bijvoorbeeld in de zuidelijke provincie te bewerkstelligen. Hoe rijmt mevrouw Hastenrath dat?

De voorzitter: Mevrouw Jiménez-Hastenrath.

Mevrouw Jiménez-Hastenrath (PVV): Dank je wel, voorzitter. Ja, kijk, dat is nou het beleid in Den Haag. Wij zitten hier voor Limburg. Daar zit het verschil. Ik kan niet beïnvloeden wat ze in Den Haag allemaal willen voortzetten in hun beleid. Die vraag zal u denk ik aan Den Haag moeten stellen.

De voorzitter: Dank u wel. Dan geef ik graag het woord aan ... U was klaar met uw betoog, hè? Ja. Dan geef ik graag het woord aan de heer Driessen van Forum voor Democratie.

De heer Driessen (Forum voor Democratie): Dank u wel, voorzitter. Vorige week zat onze jongste aanwinst van de FVD-familie hier. Die had een prachtige bijdrage, die ik niet verloren wil laten gaan. Hij is deze week op welverdiende skivakantie, dus kom ik het doen en zit u aan mij vast. Ik ga een deel van zijn bijdrage voordragen, omdat ik hem ook wel heel prachtig vond, en een deel van mezelf. Voorzitter ... Ja. Wat vandaag voorligt is de meerjarige museumvisie. Er staat vooral veel beleidstaal in. Musea zijn belangrijk. Samenwerking is wenselijk. Duurzaamheid is een doel. Voorzitter, dit is wat ons betreft niet echt een visie. Wat volledig ontbreekt is een fundamentele herziening op systeem, inhoud en culturele opdracht. Er wordt geen principiële keuze gemaakt en er wordt niet gevraagd: wat willen wij als Provincie eigenlijk ondersteunen? Welke waarden willen wij doorgeven aan volgende generaties? Waar zeggen we ja tegen en waar zeggen we nee tegen? Dat gesprek wordt vermeden, omdat het ongemakkelijk is en omdat het vraagt om keuzes te maken, omdat het bestaande patronen doorbreekt. Voorzitter, musea zijn inderdaad heel belangrijk, maar cultuur is meer dan instellingen overeind houden omdat ze er toevallig al zijn. Cultuur gaat over schoonheid, over richting, over religie, over spiritualiteit, over betekenis en over het doorgeven van iets dat groter is dan het hier en nu. Voorzitter, laat ik ook eens iets positiefs noemen. Dit document noemt een breed publiek en verbinding met Limburg. Daar staan we zeker achter, ook al is het wat aan de voorzichtige kant. Bij het Bonnefantenmuseum zien we helaas al dat soort dingen niet terug.

Gemeenschapsgeld wordt ingezet voor tentoonstellingen die draaien om provocatie, spot, sarcasme, cynisme, leegte en moraal relativisme. Seksueel expliciete beelden worden gepresenteerd als verheven kunst. Ik noem als voorbeeld ... 0:47.05]. Kinderen en jongeren krijgen dit te zien. Het ligt nu weliswaar in het depot, maar dan nog. Het is walgelijk en mensonterend. Middelvingers worden gepresenteerd. Ideologisch activisme wordt verkocht als vooruitgang en dit alles wordt gelegitimeerd onder het mom van moderne kunst.

De voorzitter: Mijnheer Driessen, er is een vraag voor u van mevrouw Jenneskens.

Mevrouw Jenneskens (D66): Ja, voorzitter. Het zijn nogal stevige kwalificaties die de heer Driessen doet. Forum voor Democratie zie ik als een partij die in ieder geval de klassieke leer uit de oudheid van onder andere scheiding der machten erg eerbiedigt. Vindt Forum voor Democratie dat zij als politiek dermate invloed moet hebben op de collectie en de dingen die een museum doet of is dat juist een stukje waar de autonomie van de kunsten ook zou moeten prevaleren?

De voorzitter: Mijnheer Driessen.

De heer Driessen (Forum voor Democratie): Dat is een heel goede vraag van mevrouw Jenneskens, voorzitter. Daar hebben wij heel mooie discussies over gehad in het verleden in deze commissie. Prima. Inderdaad, u heeft een punt. We kunnen zover teruggaan als Thorbecke om daar al zaken aan te refereren, of kunst wel of niet beoordeeld mag worden. Maar het is onzes inziens ... Daar hebben we het al eerder over gehad. Daarom zijn wij trouwens ook heel erg van mening dat het Limburgs Museum – in navolging van de PVV trouwens, een heel goed punt – een extreem belangrijke maatschappelijke taak heeft. Wij vinden niet dat we gemeenschapsgeld moeten spenderen aan kunst die bedoeld is om te shockeren en op die manier een identiteit te ontwrichten. We willen identiteitsbevorderende kunst. Dat het bestaat is niet erg. Dat is prima. Als iemand een privécollectie tentoon wil stellen met dergelijke inhoud, is dat helemaal prima. Dat staat iedereen vrij. Daar staan wij ook voor. Maar liever niet met het geld van iedereen, ook van mensen die die normen en waarden niet nastreven.

De voorzitter: Mevrouw Jenneskens.

Mevrouw Jenneskens (D66): Ja, voorzitter, dan zegt eigenlijk de heer Driessen dat Forum voor Democratie graag zelf bepaalt wat de Limburgse identiteit is en dus ook graag wil voorschrijven wat er in die musea gebeurt. Als u benoemt dat u het heel erg eens bent met de PVV, dan zegt u dus eigenlijk: Forum voor Democratie vindt dat je alleen kunst en cultuur mag subsidiëren die wijzelf leuk of waardevol achten. Vat ik u dan correct samen, collega Driessen?

De voorzitter: De heer Driessen.

De heer Driessen (Forum voor Democratie): Bijna! Nee, wij hebben, zoals eerder benoemd, ook aangegeven dat wij het belangrijk vinden ... Wat de identiteit is, is trouwens altijd wel een mooie vraag. Er zijn een paar mooie boeken over geschreven, recent trouwens nog eentje, over wat een Limburger is en wat ons onderscheidt ook van de rest van Nederland. Ik raad u dat ten eerste aan. Er staan wat

leuke dingen in. Dat is lastig, wat de identiteit is van de Limburger. Maar ik zal u een kleine beschrijving geven van wat er tentoongesteld is.

De voorzitter: Mijnheer Driessen, ik zou u toch wel graag willen houden aan dat wat we hier bespreken. Ik snap dat u de behoefte heeft aan een uitgebreidere discussie met mevrouw Jenneskens over kunst, maar laten we het vandaag gewoon bij de museumvisie houden.

De heer Driessen (Forum voor Democratie): Oké, excuus. Dan zal ik het heel kort houden. Wij vinden het heel belangrijk dat de musea die we met gemeenschapsgeld ondersteunen de Nederlandse identiteit uitdragen en misschien wel uitleggen. Misschien is dat laatste nog wel belangrijker. We vinden inderdaad dat we – dat is politiek – af en toe er een mening over mogen vorm welke dingen dat wel en niet doen. Ja.

De voorzitter: Ik zag nog een vraag van mevrouw Absil.

Mevrouw Absil (CDA): Ja. Wat mij betreft is het een aanvullende vraag op collega Jenneskens. Ik heb niet het idee dat de vraag beantwoord is. U hoeft niet terug naar Thorbecke. U kunt gewoon in het voorstel kijken wat de voorgestelde governance is. Bent u het daar dan mee eens of niet? Die governance gaat juist over die scheiding, dat wij niet over de inhoudelijke koers gaan, maar juist de musea.

De voorzitter: De heer Driessen.

De heer Driessen (Forum voor Democratie): Ja, dat zei ik dus net: daar ben ik het niet mee eens, in die zin dat we niet met gemeenschapsgeld een stukje kunst moeten subsidiëren dat niet bijdraagt aan de Limburgse identiteit of het uitleggen daarvan.

De voorzitter: Mevrouw Absil.

Mevrouw Absil (CDA): Dus u vindt dat wij dat zelf als politieke partijen moeten gaan bepalen?

De voorzitter: De heer Driessen.

De heer Driessen (Forum voor Democratie): Ik vind dat wij daar op zijn minst de dialoog over moeten voeren en daar op zijn minst ... Dat is ook onze positie namelijk. We zijn volksvertegenwoordigers. We zijn gekozen om dit soort dingen te bespreken, om na te denken en met zijn allen in discussie te gaan over waar wij ons gemeenschapsgeld aan uitgeven. Dus ja ...

De voorzitter: Gaat u verder, mijnheer Driessen.

De heer Driessen (Forum voor Democratie): Zeker. Even kijken waar ik gebleven ben hoor. Ja. Wie dit niet gelooft, hoeft alleen maar te kijken naar het publiek. Ga naar het prachtige rijksmuseum en loop naar de bovenste verdieping. Dit verheldert misschien jullie vragen ook. Daar waar de hedendaagse kunst hangt, is het leeg, letterlijk en figuurlijk leeg. Er is geen breed publiek, er zijn geen gezinnen en er zijn

geen normale bezoekers. Waarom? Omdat mensen daar geen schoonheid ervaren, geen verbinding, geen betekenis, geen identiteit en ze voelen intuïtief aan dat dit hun niets geeft. Het is zielloos. Als Limburgers kun je dan ook beter naar een katholieke kerk gaan. Het maakt niet zoveel uit welke, maar daar zie je namelijk kunst. Kunst die de ziel raakt met mooie dingen. Zelfs als je niet gelooft, als je atheïst bent, kan je in de kerk mooie stukken zien. Mijn vraag aan de Gedeputeerde is: hoe is GS van plan de visie van het brede publiek en de verbinding te handhaven met een instituut dat het tegenovergestelde doet? Is het niet toch belangrijk om af en toe richting te geven aan datgene wat onze musea doen? Kan de Gedeputeerde in navolging van onze eerdere discussie aangeven wat zijn persoonlijke visie is of de visie van het College op kunst? Waar moet kunst voor staan? Voor leegte of voor schoonheid? Heeft de Gedeputeerde hier een eigen visie op? Graag een reactie. Voorzitter, wat wij nu doen is geld blijven steken in een systeem zonder ons af te vragen of het systeem nog wel het juiste doel dient. Misschien willen wij dat doel wel helemaal niet scheppen. Maar het lijkt ons heel verstandig om met elkaar het gesprek te voeren over de richting die wij opgaan. We zijn immers gemeenschapsgeld aan het spenderen en daarbij moeten wij voorzichtigheid betrachten.

De voorzitter: Komt u tot een afronding?

De heer Driessen (Forum voor Democratie): Zeker. We staan in ieder geval voor cultuur die verheft, voor schoonheid, voor betekenis, voor het volk, voor traditie en voor verantwoordelijkheid, voor wat groter is dan het materialistische en geïndividualiseerde wereldbeeld dat we nu hebben. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Dan geef ik graag het woord aan de heer Beckers van JA21.

De heer Beckers (JA21): Ja, dank u wel, voorzitter. We staan vandaag stil bij een forse structurele verhoging. Die investering wordt inderdaad gepresenteerd als het op orde brengen van de basis. Ik heb alleen een paar technische dingen. Het voorstel noemt onder andere de energiekosten als belangrijke reden voor deze verhoging. Tegelijkertijd lezen we dat het strategisch vastgoedplan voor de gebouwen nog in ontwikkeling is. Dat plan is gericht op verduurzaming. Straks worden de gebouwen, als het goed gaat, energiezuiniger. Dan dalen de lasten voor de musea, maar de structurele subsidie blijft dan gewoon. Dan geef je eigenlijk nu geld vanwege de hoge kosten, op onder andere energie, en dan trek je het niet terug als die kosten dadelijk dalen. Dat voelt als een dubbele compensatie. Mijn vraag is: is het logisch om de verhoging blijvend structureel te maken als het aankomt op bijvoorbeeld energiekosten, als er een verduurzaming aankomt, wat waarschijnlijk ook de nodige centen zal gaan kosten? Ik wil niet te veel vooruitlopen op het strategisch vastgoedplan, maar het gaat volgens mij wel een beetje hand in hand met de verhoging hier als we het hebben over het op orde brengen van de basis. Zou de Gedeputeerde daarop willen reflecteren? Verder denk ik dat de museumvisie zelf een aantal waardevolle ambities bevat. Ik zal ze niet allemaal gaan opnoemen. Maar mijn vraag is eigenlijk: het ontbreekt een beetje aan een mechanisme om deze ambities ook te toetsen. Als een museum zegt bij te dragen aan bepaalde ambities, wie of wat bepaalt dan dat dat klopt? Daar wil ik het bij laten.

De voorzitter: Dank u wel. Dan geef ik graag het woord aan de heer Van den Beucken van de fractie van LOKAAL-LIMBURG.

De heer Van den Beucken (LOKAAL-LIMBURG): Ja, voorzitter. Het is al een keer benoemd. Als er normaal gesproken insprekers zijn, dan zijn het meestal kwade dingen. Dan is men ergens niet tevreden over. Nu wist ik niet of ik wel in het juiste universum zat. Gewoon drie insprekers die content waren met het stuk, zich gehoord voelden, rust en zekerheid ervoeren en vol enthousiasme de toekomst ingaan. Dat is geweldig mooi om ook eens mee te mogen maken. Dat gebeurt niet zo vaak. Voor LOKAAL-LIMBURG moeten een aantal staan als een huis, een soort van basisbeginselen. De kleinere musea zijn natuurlijk ook belangrijk. Die tellen net zo goed mee. Ze maken Limburg, ze laten zien wat Limburg uniek maakt en bouwen aan de identiteit. Er wordt dus gesproken over het totale museale landschap. Dat is natuurlijk groter dan de drie grote musea alleen. Dat komt wel goed in dit voorstel naar voren. De insprekers geven dat ook al aan. Een goede geografische verdeling van middelen en aandacht is zo'n criterium dat voor ons heel belangrijk is. Kinderen, laaggeletterden, digibeten en mensen die zich niet goed kunnen verplaatsen moeten hun weg kunnen vinden in de musea. Dat is ook een belangrijk element voor ons. En natuurlijk het structurele karakter, rust en zekerheid. Ook daar zie je nou wel iets van terug. De visie geeft een blijvend en eenduidig kader voor de continuïteit en stabiliteit van de drie provinciale musea. Even letterlijk. Zo lezen we bijvoorbeeld dat het risico van veranderingen, van ontwikkelingen en trends, ondervangen wordt door ruimte voor flexibiliteit en maatwerk. Dat klinkt prima. Belangrijk is in elk geval wel dat rekening gehouden wordt met het feit dat musea weliswaar overeenkomsten hebben, maar natuurlijk ook heel erg verschillend kunnen zijn in hun aard en deels een andere aanvliegroute hebben. Ook dat zien we goed terug in het stuk. Dan kom ik even op één bepaalde passage, onder het kopje risico's. Ik citeer: 'We gaan echter uit van een eenmalige structurele investering waarmee de basis op orde komt bij provinciale musea.' Dat eenmalige en structurele bij elkaar snappen we niet goed gezien het besluitendictum. Daar moeten we het misschien nog een keer over hebben, want dat is raar. Je ziet dat in meer dossiers: het lijkt wel alsof Nederland lijkt te stoppen bij Nijmegen of Eindhoven. Het is natuurlijk bij de wilde beesten af dat er hier geen rijksmuseum is. Alle hens aan dek natuurlijk om dat te gaan bewerkstelligen. Dat is ongelooflijk gewoon. Even kijken. Ja, incidentele middelen. Er staat letterlijk: 'Gedeputeerde Staten besluit hierover.' Prima, maar komt dat bedrag dan in een PS-besluitendictum? Dat is voor ons ook even vreemd. Dan kom ik even nog op de Limburgse taal. Het Limburgs Museum ontvangt als onderdeel van het totale pakket € 2 ton voor de Limburgse taal. Dit museum is natuurlijk een ander museum dan het Bonnefantenmuseum en het Discovery Museum, maar het zou voor de laatste twee musea misschien goed zijn om ook iets met het Limburgs te doen, zonder dat dat nou per se dominant hoeft te zijn en exposure zou moeten verstoren. Misschien gebeuren er wel dingen, maar misschien kan er een tandje bovenop?

De voorzitter: Komt u tot een afronding, mijnheer Van den Beucken?

De heer Van den Beucken (LOKAAL-LIMBURG): Ja, nou ja, bij dezen is de afronding aan u medegedeeld. Dat was onze inbreng.

De voorzitter: Dank u wel. Mevrouw Koopman van de VVD.

Mevrouw Koopman (VVD): Ja, dank u wel, voorzitter. Allereerst dank aan de insprekers. Deze museumvisie is wat de VVD betreft inhoudelijk stevig. De financiële onderbouwing is overzichtelijk. We hebben wel nog een aantal aandachtspunten, een aantal vragen en een aantal suggesties. De prioritering is de eerste. De visie bevat uitgangspunten, principes en ambities, maar niet wat eerst, later of optioneel

is. Daardoor kan alles tegelijkertijd belangrijk zijn en bestaat het risico op versnippering en beperkte sturingskracht, zowel voor PS als de musea. Mijn vraag is: wordt een uitvoeringsagenda toegevoegd? Verder ontbreken KPI's. Er wordt gesproken over brede impact, maatschappelijke waarden, kwaliteit en identiteit, maar zonder expliciete indicatoren. Worden nog KPI's toegevoegd? Dat willen we eigenlijk gewoon om ervan te kunnen leren en bij te kunnen sturen, maar ook om in kwaliteit te kunnen doorgroeien. Dan denken we dus aan het bereik, dus totaal nieuwe doelgroepen, maar ook educatie, participatie, samenwerking, het aantal, de financiële gezondheid, digitale toegankelijkheid. Dat dan mogelijk in samenwerking met Smart Services Campus Heerlen. Zou dat misschien ook een overweging waard zijn? Verder ... Even kijken hoor. O ja. De positie van regionale en lokale musea is niet uitgewerkt. Het wordt wel vaak genoemd. Een nadere uitwerking met betrekking tot positie, onderscheid, type kleine musea en een samenwerkingsmodel zou wat de VVD betreft een toevoeging kunnen zijn. Mevrouw Jenneskens van D66 haalde zojuist ook aan de kennisdeling via de provinciale musea en het gezamenlijke depot. Wij voegen daar nog het volgende aan toe: de digitalisering of educatieprojecten, maar ook de afbakening van wat wel en niet verwacht wordt. Op deze wijze voorkomen we dat het veld een lege verwijzing blijft. Als laatste: het initiëren van een sectorbrede aanpak ten aanzien van arbeidsmarkt en talentontwikkeling ontbreekt. Hoe is de visie op arbeidsmarktkrapte, aandacht voor instroom van jong talent en gedeelde functies, een gedeelde opleidingsroute? Hoe zou het College staan tegenover het helpen ontwikkelen van een arbeidsmarktagenda voor musea in Limburg, waarbij er aandacht is voor duurzame inzetbaarheid, instroom en doorstroom, gedeelde expertise, dus HR, digitalisering, educatie, maar ook vrijwilligersbeleid. Want hiermee anticiperen we niet alleen op kosten, maar ook op de structurele problemen waar alle musea denk ik tegenaan lopen. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Er is een vraag van de heer Van den Beucken voor u.

De heer Van den Beucken (LOKAAL-LIMBURG): Ja, voorzitter, een interessant betoog met leuke dingen van mevrouw Koopman. KPI's komen er ook in voor. Ik was niet echt van de KPI's vandaag wat betreft dit dossier. Ik had het wel in een aantekening staan, die ik nog niet had kunnen verwerken, want toen was mijn tijd op. Denkt mevrouw Koopman bij KPI's ook aan bezoekersaantallen per museum, streefgetallen, kinderen onder de 12 jaar, dat soort gegevens? Moet ik dan in die richting denken?

De voorzitter: Mevrouw Koopman.

Mevrouw Koopman (VVD): Dank u wel. Ik heb het inderdaad gehad over het bereik, dus het totaal en nieuwe doelgroepen. U noemt hier gratis toegang voor 12-jarigen. In het stuk staat duidelijk opgenomen dat daar bezwaren aan kleven. Dus nee, daar dacht ik niet direct aan.

De voorzitter: Dank u wel. Dan geef ik graag het woord aan mevrouw Absil van het CDA.

Mevrouw Absil (CDA): Yes, dank u wel. Ook wij zijn blij met het voorliggend voorstel. In deze visie wordt financieel en inhoudelijk vertaald wat we gaan doen om de basis meerjarig op orde te krijgen. Het blijkt dat ons College dit heeft opgepakt en dat we in de provincie wonen en leven waarin we kunst, cultuur, erfgoed en het immateriële een positie geven. Dan denk ik even aan de woorden van onze Gouverneur op de nieuwjaarsontvangst. Ik ben blij ook dat dat door de sprekers zo gewaardeerd wordt. Dank daarvoor. Het belangrijkste doel uit ons beleidskader is dat iedereen in Limburg, jong en oud, als vanzelf

in aanraking zou moeten kunnen komen met cultuur en erfgoed. Daarom ook toch nog een aantal vragen en opmerkingen voor u. Als eerste de toegankelijkheid. Wij missen dat eigenlijk als eerste hoofdstuk. Dan niet zozeer de toegankelijkheid als publieksbereik, zoals die nu gepositioneerd is, maar echt toegankelijkheid ook financieel. We hebben gezien in het visitatierapport – daar ging het net ook al over – dat gratis entree onder de 12 jaar hem niet gaat worden. Maar wat zijn alternatieven? Waarop kunt u sturen? Wat gaat u doen om bijvoorbeeld de Arriva-regeling, die er volgens mij al gewoon is, tot een succes te maken? Hoe is daarover nagedacht en hoe wordt dat als criterium aan de musea meegegeven? Een dagje uit naar het museum voor een gemiddeld gezin is toch echt wel een financiële aderlating, behoudens voor het Bonnefantenmuseum dan, want daar is er voor mensen onder de 18 jaar gratis entree. Daar zou ik graag aandacht voor willen. Daarop hoor ik graag uw reflectie. Het tweede punt is gebouwelijk. Voor ons blijft het onduidelijk wat er nog staat te gebeuren en hoe we dat gaan oplossen. In tegenstelling tot mijnheer Beckers heb ik juist de zorg dat we over twee jaar weer hetzelfde gesprek gaan hebben als wij juist gaan investeren in die gebouwen, maar dat ook via de huurverhoging weer terug gaan vragen. Dan is mijn zorg juist: hebben we dan niet hetzelfde probleem, waardoor eventuele toegangsprijzen juist zouden moeten stijgen om hun business op orde te houden? Graag ook daarop uw reflectie. De vraag over Kerkrade is al meermaals gesteld. Voor ons is het ook de vraag: goh, zou er via de Regiodeal nog iets kunnen? Is er Europees gekeken? Wat is er aan de lobby gedaan om andere middelen binnen te krijgen? Hartstikke blij ben ik dat u zo goed in het nieuws bent gekomen met uw vraag over de betere verdeling. Wat ons betreft blijft een rijksmuseum naar Limburg halen niet alleen een droom, maar een ambitie die uiteindelijk waarheid gaat worden. In tegenstelling tot collega Driessen hebben wij nog wat vraagtekens juist bij de governance, of de musea op deze manier in staat gesteld worden hun eigen beleidskeuzes te maken, zodat wij op afstand blijven. Wij hechten er namelijk als CDA bijzonder aan dat zij juist wel hun inhoudelijke koers zelf kunnen varen en los van de politiek staan.

De voorzitter: Komt u tot een afronding, mevrouw Absil?

Mevrouw Absil (CDA): Ja. Als laatste punt onze motie inzake kleine musea. Ik ben blij met de aandacht daarvoor. Ik heb wel nog een vraag over de uitwerking.

De voorzitter: Mevrouw Absil, er is een vraag van de heer Driessen.

De heer Driessen (Forum voor Democratie): Mevrouw Absil, ik wil eigenlijk wel dat we er wat over te zeggen hebben, dus voor mij klopte die zinssnede helemaal niet. Maar mag ik u vragen: welk doel dient kunst?

De voorzitter: Mevrouw Absil.

Mevrouw Absil (CDA): Ik denk dat kunst een uitwerking van de ziel is, altijd. Het doel is wat ons betreft om in de provincie Limburg daar zoveel mogelijk mensen, jong en oud, met wat voor achtergrond dan ook, mee in aanraking te kunnen laten komen.

De voorzitter: Mevrouw Absil, u was volgens mij ...

Mevrouw Absil (CDA): Ik was bij de motie inzake kleine musea. Ik ben blij met de aandacht, maar wat ons tegenvalt is dat dat er pas in Q3 kan komen. In ieder geval, zo lezen wij dat. Is het mogelijk om te versnellen? We zouden graag die regeling sonderend terug in de commissie zien, zodat de KPI's, waar mijn collega het over had, wellicht nog meegegeven kunnen worden. We missen aandacht voor nieuwe museale concepten. Dat stond ook in die motie. Graag uw reflectie daarop.

De voorzitter: Dank u wel. Dan geef ik graag het woord aan de heer Queisen van de fractie van de BBB.

De heer Queisen (BBB): Ik sluit me eerst aan bij de voorgangers wat betreft het bedanken van de drie insprekers van de Limburgse musea, die ongetwijfeld de Gedeputeerde geen slapeloze nachten zullen bezorgen. Het nu voor ons liggend Statenvoorstel inzake de meerjarige museumvisie voor onze drie Limburgse provinciale musea is een positieve visie. Dat concluderen wij als BBB-fractie na bestudering ervan. Desondanks hebben we enkele opmerkingen en vraagjes. Zo zegt het College de Limburgse musea een extra subsidie toe omdat zij met aanzienlijk hogere prijsstijgingen de afgelopen jaren werden geconfronteerd ten opzichte van de CBS-cijfers. Kan de Gedeputeerde dit cijfermatig onderbouwen? Hoe groot is het verschil tussen de CBS-cijfers en de praktijk concreet? Overigens hebben ook de kleinere musea hiermee van doen. Weet de Gedeputeerde toevallig hoe zij die kostenverhogingen financieren? Wat ook mijn voorgangers al enkele keren hebben aangestipt: we zien in de bijlage de reacties van de gemeenten Maastricht, Kerkrade en Venlo over hun bijdrage aan de provinciale musea in hun gemeente. De toezeggingen van de gemeenten Venlo en Maastricht zijn zeker als positief te betitelen, al vormen de € 100.000 slechts een fractionele bijdrage in de totale begroting van beide musea. Zoals ook door enkele voorgangers aangestipt: de gemeente Kerkrade zegt, verwijzend naar haar eigen financiële situatie, geen subsidie te willen of te kunnen verstrekken, maar wel op andere wijze het continuüm te willen faciliteren. Een vreemde gang van zaken. Heeft de Gedeputeerde er niet aan gedacht om het samenwerkingsverband Parkstad hieromtrent te benaderen? Zo ja, wat was de reactie? Zo nee, ziet de Gedeputeerde dit als een interessante optie en is hij bereid om dit alsnog te doen? Positief vinden wij als BBB dat er ook aandacht komt voor de regionale kleinere musea die onze provincie rijk is. Via de ingediende motie 3233 hebben CDA-collega Absil en ondergetekende namens de BBB hiervoor gepleit. Het resultaat is dat eind dit jaar een subsidieregeling voor deze musea wordt opengesteld. Kan de Gedeputeerde wat concreter zijn over deze subsidieregeling, over het budget? Waarvoor kunnen musea een aanvraag indienen? Verder sluit ik me aan bij de vragen over dit onderwerp die zojuist door mevrouw Absil hierover zijn gesteld.

De voorzitter: Dank u wel. Dan komen wij bij de beantwoording door het collega Mijnheer Queisen, kunt u uw microfoon nog uitzetten?

De heer Queisen (BBB): Ja, uiteraard.

De voorzitter: Dank u wel. Het College heeft 22 minuten voor de beantwoording van de vragen, als dat mogelijk is.

Gedeputeerde Kuntzelaers: Dank u wel, voorzitter. Ik ga mijn best doen. Ja goed, 'dank je wel' zeg ik alvast tegen de insprekers die daar zaten. Het zal u niet verbazen, maar het is heel mooi om te merken dat je met elkaar een heel positief proces in kunt gaan. Daarbij ga ik via deze weg ook echt de

complimenten geven aan het team van de ambtelijke kant, aan de kant van onze Provincie. Zij hebben daar enorm mooi werk geleverd. Dat kan alleen als er ook vanuit de andere partijen actief en open wordt meegedacht in hoe je met elkaar dit soort punten oplost. Afgaande op de ingezonden brief van het Cuypershuis, geldt dat ook voor de beeldvorming bij de kleinere musea of de andere musea die niet provinciaal gesubsidieerd zijn, maar vaak gemeentelijk. Dus dat doet mij enorm deugd. Vanuit die positieve houding wil ik ook graag richting de beantwoording van de vragen gaan die u me gesteld heeft. Ik heb heel veel kleinere deelvragen gehoord. Daar ga ik zo dadelijk proberen antwoord op te geven. Ik heb één fundamentele vraag vanuit de PVV terug horen komen. Dat ging over de manier van financiering. Ik denk dat we daar ... Ik ga daar voor de gezelligheid gewoon mee beginnen. Niet met al die positiviteit die ik van de anderen gehoord heb. Ik duik meteen in de kritische noten als het gaat over de financiering die de PVV aanhaalde. Maar goed, dan gaan we toch even een cursusje Provinciefinanciën doen met elkaar. Deze musea zijn per definitie structureel gefinancierd. Ik denk dat dat goed is om je te realiseren. Dat geldt voor heel veel andere onderdelen die we met elkaar hier doen in dit huis, die we voor de eeuwigheid met elkaar hebben vastgelegd, natuurlijk tot u in uw wijsheid besluit om iets anders te gaan doen. Zolang is structureel structureel, totdat de Staten tot het idee komt om iets anders te willen doen. Maar in de basis leggen wij met structurele financiering onze ambities vast, die we blijven herhalen jaar op jaar op jaar, totdat we met elkaar tot een hernieuwing komen. Dit is zo'n moment, zo'n hernieuwing. Dat is het eerste deel. Het tweede deel gaat over de beleidskaders, zeg ik richting de PVV.

De voorzitter: De heer Driessen heeft een vraag voor u.

De heer Driessen (Forum voor Democratie): Ja, in datzelfde kader van dat stukje 'cursus financiën' wil ik ook even op 50PLUS aanhaken. Volgens mij zei mijn collega dat al: dekken uit het begrotingsresultaat is een heel onhandige formulering. Beslispunt 2. Ik wil echt graag dat u daarnaar gaat kijken. Het begrotingsresultaat is technisch wat je overhoudt nadat je begroot hebt. Kijk daar alsjeblieft even naar.

De voorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Kuntzelaers: Ja, voorzitter. Dat kan ik u sowieso toezeggen. Dat is een benaming die wij vaker hanteren als College. Daarom ook de kritiek van de heer Van Est. Ik denk dat dat iets is wat ik even meeneem naar mijn collega van Financiën, de manier waarop we die verwoording kiezen. Ik denk dat we met zijn allen wel snappen wat we bedoelen, maar we moeten zorgen dat de bewoording dan ook de juiste is. Ik zal ook zorgen dat er via Financiën een reflectie op dat punt naar u toe komt. Dan voor wat betreft de beleidskaders in relatie tot die structurele begroting. Die structurele begroting krijgt u jaarlijks via de P&C-cyclus te zien. Daarin ziet u de standaarduitgaven die wij doen en de aanpassingen op die reguliere begroting. De beleidskaders geven voor de coalitieperiode die wij op dit moment doorlopen, van de afgelopen vier jaar ... Daarvoor geven die grip, het beeld, de visie en ook de financiën die we daar additioneel toevoegen op onze structurele begroting. Ik denk dat het wijs is om de structurele uitgaven die wij doen en de beleidskaders niet door elkaar te halen. Dat zijn zaken die complementair aan elkaar zijn en die elkaar niet bevechten. Dus het is geen loophole als je iets via de structurele financiering doet. Beter gezegd, het is juist heel consequent en heel gedegen als je het juist structureel financiert in plaats van dat je het tijdelijk voor een jaar of vier jaar financiert via beleidskaders. Dat voor wat betreft de punten rondom financiën in de richting van de PVV. Ik bewaar mijn discussie over kunst en cultuur met de heer

Driessen tot het laatst. Dat is altijd het leukst. Dan gaan we even terug naar de andere inbrengen die we gehoord hebben. Dan begin ik even met de ambitie om een rijksmuseum of rijksfinanciering naar de zuidelijke provincies toe te krijgen. We hebben als Limburg het initiatief genomen om met de Brabanders en de Zeeuwen gezamenlijk op te trekken. We hebben uiteraard ook nog naar het noorden gekeken, maar je merkt toch dat als je regelmatig met elkaar ook in andere hoedanigheden optrekt, coalitievorming daarin sterker werkt. Dat is zeer effectief gebleken. Ook in het debat van afgelopen maandag in de Kamer werd door een hele range aan verschillende partijen, van links tot rechts, de verdeling in het land benoemd als een van de aandachtspunten. Dat ging in dit geval ook over musea, ook over andere typen kunst. Wij zijn in ieder geval blij dat het daar op de agenda staat. Ik kijk even naar mevrouw Jenneskens. Die vroeg mij: ja, maar wat ligt nou de grootste kans? Waar ziet u de grootste mogelijkheid? Nou ja, bij D66 is het antwoord natuurlijk. U zult die redding moeten gaan brengen. De kans dat uw partij die functie gaat invullen bij OCW achten wij namelijk zeer groot en kansrijk. Ik keek ook naar mevrouw Absil, die ook een dergelijk pleidooi gaf. Nou ja, gezamenlijk met D66 en het CDA komt de coalitie in het Haagse wel heel dichtbij. Die zullen wij nodig hebben om die stap naar herverdeling van de huidige middelen dan wel naar opplussen van de totale middelen te realiseren.

De voorzitter: De heer Van Est heeft daar een vraag over.

De heer Van Est (50PLUS): Ja, ik zie de Gedeputeerde smachtend naar D66 kijken, maar volgens mij was die partij de laatste jaren voor dit laatste kabinet ook al op dat ministerie erg actief. Dat heeft ook niet veel uitgemaakt. Dus ik snap niet waar u de hoop vandaan haalt.

De voorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Kuntzelaers: Voorzitter, hoop doet leven en een positieve grondhouding maakt dat je bij iedere nieuwe kans weer hernieuwd met enthousiasme ertegenaan gaat. Juist een nieuw kabinet biedt die mogelijkheden. Zeker omdat D66 een van die partijen was die nadrukkelijk ook in het debat hiervoor gepleit heeft, voor een betere spreiding over het land, wakkerde dat vlammetje van hoop verder aan. Met goed vertrouwen gaan we die kant uit. Omdat dit interrupties zijn, gaat dit niet van mijn tijd af. Uitstekend dit.

De voorzitter: Ja, precies. Klopt helemaal. Mevrouw Jetten had een vraag voor u.

Mevrouw Jetten (GroenLinks): Ik zal het heel kort houden. U noemt twee partijen. Ik mis een partij die toch ook aan de onderhandelingstafel zit. Dat is de VVD. Laten we ook daar onze hoop op zetten. Ja.

De voorzitter: De heer Kuntzelaers.

Gedeputeerde Kuntzelaers: Ja, voorzitter, dan ga ik u toch ook in positieve zin verrassen. In dat debat was het ook de VVD die daar nadrukkelijk pleitbezorger was van een betere herverdeling over het land. Ik zie mevrouw Koopman opgelucht ademen. Zo kom je goed weg in dit proces. Ik denk namelijk dat in essentie bijna alle partijen voor die verbeterde spreiding zijn – dan breng ik even een komma aan in dit proces – totdat straks de koek echt herverdeeld moet worden, want dan wordt het spannend natuurlijk. Dan zijn er twee oplossingen. Of je voegt geld toe. Dat maakt het verdelen echt stukken makkelijker en

eenvoudiger met elkaar. Of je gaat echt herverdelen. Dan krijgen we de lobby's van de grote musea tegen ons. Dan ben ik nog heel benieuwd hoe dit zich verder gaat ontwikkelen. Het is aan ons om met name die positieve lijn van 'zorg nou dat je voor die vijf provincies die geen rijksmuseum of rijksfinanciering hebben additionele middelen gaat zoeken, zonder dat je een enorm gevecht rond de andere musea gaat beginnen' ... Dat zou mijn oproep aan ons allen zijn. Ik ga u allemaal bellen om die lobby richting het Rijk met ons mee te voeren. Dan, voorzitter, ga ik weer naar de reguliere beantwoording. Er werd door 50PLUS nog een punt gemaakt over hoe SMART de doelen zijn die je met elkaar geformuleerd hebt. Ik concludeer ook dat mevrouw Koopman in haar betoog voor meer KPI's en meetbaarheid in het proces eenzelfde koers kiest. Er komen geen uitvoeringsplannen nog aanvullend, buiten natuurlijk de jaarplannen die wij met elkaar ieder jaar maken, waarin een zekere mate van afrekenbaarheid natuurlijk zit. Je presenteert je plannen die gebaseerd zijn op de museumvisie en die daaraan refereren en die moet je binnen dat jaar zien te realiseren. Dat heeft ook natuurlijk ... Dat gaat over aantallen bezoekers. Dat gaat over financiële resultaten. Dat gaat over best wel een diep uitgewerkt verhaal met elkaar. Ik denk dat dat ... Ja, die jaarplannen, dat is het fundament waarop we die doorvertaling in die SMART-keuzes gaan realiseren. Die gaan we niet ieder jaar hier met elkaar uitgebreid zitten bespreken, maar daarin komt wel die doorvertaling van de museumvisie richting de doelen die wij met zijn allen najagen. Dan de vraag nog van 50PLUS: wie onderzoekt nou eigenlijk zo dadelijk de vraagstukken rondom het depot of rondom impact? Dat is ook een punt dat werd benoemd door mevrouw Jenneskens. Impact kan verschillen. Dat ligt ook aan de methodes die je gebruikt, van presentatie et cetera. We gaan juist onderzoeken doen naar de verschillende methodes die gebruikt worden. Wat heeft dat dan voor impact op de samenleving? Hoe vergroot je impact op de samenleving? Dat zijn inderdaad punten die in die onderzoeken gaan terugkomen. Dat gaan we niet intern doen, want ons specialisme hier in huis is niet: hoe bouw je een depot? We hebben geen impactdeskundigen. Daarvoor gaan we toch externe hulp en ondersteuning zoeken. Dan gaan we daarmee aan de slag voor het komende jaar. Bij de SP werd gevraagd ... Ja, we gaan van links naar rechts door alle vragen. De inzet op het gebied van vrijwilligers werd daar benoemd. Ja, daarin gaan we de samenwerking zoeken toch met het Actieplan Vrijwilligers dat we hebben hier in de provincie vanuit een ander beleidskader, maar waarop Cultuur natuurlijk wel is aangehaakt. We zullen vanuit dat perspectief werken aan de binding van vrijwilligers. Dat doen we uiteraard samen met de musea.

De voorzitter: Mevrouw Absil heeft daar een vraag over.

Mevrouw Absil (CDA): Ja, dat raakt aan mijn vraag over: kunnen wij de regeling voor kleine musea sonderend terugkrijgen? Dan zou je als commissie die input kunnen leveren. 'Goh, wat vinden wij nu als commissie belangrijk?' Bijvoorbeeld het ondersteunen van vrijwilligers, beveiliging, digitalisering. Vandaar mijn vraag.

De voorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Kuntzelaers: Ja, voorzitter. Ja, alles kan. We kunnen hier met elkaar sonderend over die eenmalige impuls op het gebied van kleine lokale musea spreken. U vroeg zelf om het liefst zo snel mogelijk het openstellen van die regeling. Die zaken conflicteren met elkaar. Als we hier uitgebreid nog gaan bediscussiëren en dus nog meer gaan ophalen, dan duurt het langer voordat die regeling er gaat komen. Ook omdat het een eenmalige regeling is en geen structurele financiering moet ik heel eerlijk

zeggen dat ik niet dolenthousiast werd van nog een sonderende sessie hierover. Ik zit wel te denken: hoe kan ik nou tegemoetkomen aan uw wens om daarover door te denken met elkaar? Ook met name in onze relatie tot die kleinere musea. Geeft u mij daar even de tijd voor om daarover na te denken. Ik heb daar nog niet meteen één, twee, drie een antwoord op. Wel heb ik een antwoord op uw vraag over nieuwe museale concepten. Daar vroeg u ook naar. Dat stond ook in de motie die u samen met de heer Queisen hebt ingediend. Dat is altijd een spannend punt natuurlijk, want nieuwe museale concepten, zeker als dat kleinere musea zijn die niet provinciaal van aard zijn ... Dan is het altijd de vraag: hoe verhouden wij ons tot zo'n nieuw initiatief? Ik had de afgelopen week het voorrecht om met een van die initiatieven te mogen spreken. Er ligt een verzoek vanuit Venray, vanuit de Renschdael Groep, die daar het Annapark uitbaat, die daar een heel grote kunstcollectie van een privépersoon heeft, die de ambitie heeft om dat tot een museum te maken. We zaten daar samen met de gemeente Venray om tafel om te kijken: ja, wat kun je dan doen en hoe moet je je daartoe verhouden? Dat leverde in ieder geval heel veel positiviteit op in de zin van wat het aan kansen biedt en wat het aan mogelijkheden biedt als iemand zijn privécollectie wil etaleren en dat ook aan de samenleving ten tonele wil geven. Aan de andere kant was het aan onze zijde ook zo van: ja, maar hoe verhouden wij ons tot dit soort mooie initiatieven? Als ik er straks eentje uit Venray heb, betekent dat dan dat het volgende museum in Brunssum, Maastricht of Weert ook eenzelfde positie krijgt? Dus wij zijn ons daarop aan het bezinnen. Ik denk dat het wel goed is om over dit initiatief bijvoorbeeld uw kennis te delen. Misschien is het ook aan de Staten om te bepalen hoe met dit soort nieuwe projecten om te gaan. Wij kunnen daar een eigen perspectief van onze kant tegenaan hangen, in ieder geval over wat de kansen en bedenkingen zijn. Wij kunnen daar een exercitie op doen. Ik wil het wel met u delen, maar ik weet ook niet precies welke rol wij dan moeten pakken, omdat dat best wel arbitrair is, waar je dan op uitkomt.

De voorzitter: Mevrouw Jenneskens heeft daar een vraag over.

Mevrouw Jenneskens (D66): Voorzitter, ik hoor alles wat de Gedeputeerde zegt. Ik ben zelf ook in Venray geweest. Het is inderdaad een interessant voorbeeld. Maar volgens mij zijn de smaken niet eindeloos. Kijk, we hebben al drie provinciale musea. Dat hebben we nu structureel geborgd. Dat betekent dat we volgens mij niet voornemens zijn om nog een vierde, vijfde of zesde op de begroting te krijgen. Dat betekent dat je volgens mij voor de kleinere musea voor een aantal zaken kunt zeggen: daarvoor kunt u ons wel vinden. Dat kan bijvoorbeeld zijn een heel mooie samenwerking met de provinciale musea. Dat kan zijn een bijzonder museumjaar in Sittard. Dus dat kan op het niveau van programmering zijn of dat kan op het niveau van – hoe moet ik het nou zeggen? – vestiging of versterking zijn. Maar in beide gevallen zijn het volgens mij incidentele dingen. Mijn zoektocht zit hem meer in ... In dit stuk zit het wel heel erg op hoofdlijnen, als in: we hebben er aandacht voor. Terwijl volgens mij de principiële keuze 'we hebben drie musea, daar hebben wij voor gekozen en die liggen hier en voor andere musea verkennen wij een aantal opties' ... Ik wil er geen snackmuur bij de FEBO van maken, maar die opties zijn volgens mij niet ongelimiteerd. Dus mijn vraag aan de Gedeputeerde is even: ziet u dat ook zo? We kunnen heel veel met elkaar gaan sonderen, maar volgens mij is het ook makkelijker dan ik denk. Ik had wel heel veel woorden nodig om dat uit te leggen, dus dat is misschien niet zo.

De voorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Kuntzelaers: Klopt. Wij hebben drie musea en er komt geen vierde bij. Laat ik dat voor het gemak even duidelijk maken. Dat is zeker mijn uitgangspunt. Het tweede is: ja, we hebben middelen gereserveerd via de motie voor de kleinere musea. Dat zal incidenteel van aard zijn inderdaad, ook met een goede geografische spreiding. Het zal een aantal aandachtspunten krijgen. Die zijn we nu aan het uitwerken. Dan kom je op eenmalige subsidies en dan kun je nog een onderverdeling maken in sommige wat grotere ontwikkelingen bij musea, waarvan je denkt 'dat is een versterking' of juist wat kleinere voor algemene zaken, zoals digitalisering en anderszins, waar je eigenlijk voor veel meer musea iets mogelijk kunt maken tegen kleinere bedragen. Dat zijn we nu aan het verkennen. Dit soort nieuwe museale concepten komt met vragen die gaan over miljoenen. Dat gaat niet over een bijdrage van € 10.000 eenmalig of voor mijn part het verbouwen van een erker in het museum eenmalig voor een bedrag van iets van een ton of iets dergelijks. Nee, dit gaat over serieuze vragen. Ik denk dat wij die informatie naar u toe moeten brengen en dat u met elkaar zult moeten bediscussiëren of u het wenselijk vindt om daarin te investeren of dat u denkt: laat deze kelk maar aan mij voorbijgaan; ik wens de gemeenten veel succes, de groeten. Met eenmalig bedoel ik niet structureel. Dat laatste kan ook. Dat is wel aan u. Daar voelen wij in ieder geval de informatieplicht richting u om dat te verzorgen. Dat is ook een toezegging, dat we in ieder geval over het concept in Venray de informatie met u zullen delen. Ik weet dat u een uitnodiging heeft om op visite te gaan. Bij dezen: maakt u er allen ook graag gebruik van. Dan weet u hoe mooi Limburg is en hoe divers. Ik denk dat het ook even het moment is om het depot aan te tikken. Ik kijk toch even naar mijnheer Huijts, die een mooi pleidooi hield voor een zichtdepot. Ik hoorde ook mevrouw Jenneskens vanuit de grond van haar hart pleiten voor een vergelijkbare mooie transparante plek waarin niet alleen ons erfgoed behouden wordt voor de toekomst, maar ook nog eens zichtbaar gemaakt wordt. Dat past ook wel in de lijn van de Schatkamer van Limburg van mevrouw Wolters. Echter: dit onderzoek is niet voor niets aangekondigd. Een investering in een depot ... Laten we het hebben over een basisvariant, waarin je gewoon alles conserveert, je die tegen de goede klimaatcondities weet op te slaan en je ervoor kan zorgen dat onze collectie van Limburg behouden blijft voor de toekomst. Dat is de basisversie. Dan kun je heel veel opplussen met zichtlocaties, met onderzoekslocaties, met restauratie ... Je kunt er heel veel aan toevoegen. Ik zeg u alvast: dan tikken de miljoenen echt door het plafond heen. Ik ben bij CC NL geweest, wat een groot depot is van het Rijksmuseum onder andere, en van een aantal andere musea. Dat gaat over tientallen miljoenen. Dus maakt u zich geen zorgen: wij komen met dat onderzoek bij u terug. Daarna kan iedereen zich nog eens even achter de oren krabben over hoeveel miljoenen, tientallen miljoenen, een depot u waard is. Daar kunt u zelf alvast over na gaan denken nog voor dat onderzoek klaar is. Maar dat is in ieder geval wel het perspectief waar we naartoe gaan. Dat is ook een oordeel dat waarschijnlijk pas in een volgende periode, een volgende Collegeperiode, gegeven hoeft te gaan worden. Dat onderzoek zal zeker een jaar in beslag nemen en ik neem niet aan dat wij een maandje voor de verkiezingen met elkaar zulke ingrijpende voorstellen gaan aftimmeren. Goed. Dat voor wat betreft het depot. Dan ga ik even naar de gemeenten, die allemaal een eigen bijdrage werd gevraagd. Dat heeft u expliciet aan mij meegegeven als missie. 'Ga nou naar die drie gemeenten toe, stel de vraag: zou u niet structureel meer willen bijdragen om uw verbondenheid met die musea te laten zien?' Zowel Maastricht als Venlo hebben daar positief op geantwoord, allebei voor € 100.000. Bij allebei zat er, op welke manier je het ook interpreteert, ook wel iets in van: we hebben straks wel verkiezingen, nogal binnenkort. We gaan ervan uit dat we dit voor de lange termijn gaan doen, maar houd er wel rekening mee dat een verandering mogelijk aanstaande is in de gemeenten. Nu zijn we voor. We hopen dat ook voor de lange termijn te zijn. Maar dit is in ieder geval voor nu ons commitment.' In Kerkrade zitten we wel in een andere positie. Dat is een serieus kleinere gemeente, waar je niet hetzelfde van mag

verwachten, vind ik eigenlijk, als van de twee grootste steden van onze provincie. Die doen in incidentele zin echt regelmatig mee met projecten binnen het Discovery Museum. Om die reden heb ik daar ook niet veel harder op doorgepakt. Ik zie dat ze incidenteel meedoen, dat ze dat naar draagkracht van die gemeente ook doen, dat er echt wel een positieve grondhouding is in de verbinding met dat museum, maar dat er in de financiële middelen bij die gemeente, omdat die ook kleiner is en de uitdagingen groter zijn, de keuze gemaakt wordt om het incidenteel in plaats van structureel te doen. Ik kon daar in principe wel mee leven. Mocht u daar andere meningen over hebben, deelt u die dan vooral met ons. Dien een motie in als u er iets van vindt. Dat is aan uw Staten. Voor GS is het in ieder geval voldoende argumentatie. We zien het ook niet als een beperkte betrokkenheid van de regio bij dit museum. We hadden het liever anders gezien, maar de financiële situatie is echter anders bij deze gemeente.

De voorzitter: De heer Queisen heeft daar een vraag over.

De heer Queisen (BBB): Ik had nog aangekaart de regio Parkstad. Is die daar ook voor benaderd?

Gedeputeerde Kuntzelaers: Voorzitter.

De voorzitter: O ja, excuseer. De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Kuntzelaers: Nee, die hebben wij niet op die manier betrokken bij deze vraag, ook omdat de vraag die ik van de Staten destijds kreeg was: betrek nou de gemeente waar het museum gevestigd is op deze manier bij de museumvisie. Dat heb ik gedaan. Ik ben daarin niet nog verder gegaan om in Heerlen en omgeving nog op zoek te gaan naar additionele financiering. Ik zou daar ook eigenlijk terughoudend mee willen zijn, als ik heel eerlijk ben. Ja. Ik ben niet van zins eigenlijk om nog bij de Parkstadregio aanvullende middelen voor het Discovery Museum te zoeken. Ik zou juist liever hebben dat zij met de musea die daar liggen en ontstaan, de kleinere musea ... 'Kleiner' tussen aanhalingstekens. Of het nou het Romeins Museum is of het Mijnmuseum. Het zijn serieuze musea. Ik zou liever zien dat ze van die kleine regeling gebruik gaan maken dan dat ik nog een extra incentive voor het Discovery Museum ga zoeken. Dat als antwoord op uw vraag. Dan de gratis toegang voor kinderen. Ja, we hebben met het Bonnefantenmuseum natuurlijk een prachtig museum dat al tot en met 18 jaar gratis is. Dat is fantastisch. Bij het Limburgs Museum zouden we nog kansen zien. Daar heeft de heer Mennings destijds ook van gezegd: ja, dan moeten we wel even kijken hoe we dat zouden financieren, als je dat wil regelen. Voor degene die vindt dat dat moet: als u – wat zullen we eens zeggen? – per motie € 100.000 structureel nog toevoegt voor het Limburgs Museum dan heeft u ook gratis toegang voor de kinderen bij dat museum. Bij het Discovery Museum moet ik het factor heel veel gaan doen, want daar komen gewoon enorme hoeveelheden met jonge mensen die zich laven aan onze kunst, cultuur en met name wetenschap. De exercitie om dan te kijken wat dat kost ... Daar is echt veel voor te zeggen, dat je dat gratis zou doen. Maar dat vraagt echt menskracht en organisatiekant aan de kant van het Discovery Museum. Dat zou nog een veel groter bedrag worden. Yes.

De voorzitter: Mevrouw Jenneskens.

Mevrouw Jenneskens (D66): Voorzitter, ik vind het altijd een beetje diffuus. Als we het hebben over gratis toegang, is dat dan voor iedereen die hiernaartoe komt? Je kunt natuurlijk ook nadenken over een

vorm waarin je bijvoorbeeld zegt: ieder kind kan één keer per jaar een gratis kaartje aanvragen via de website of wat dan ook. Dan kan hij naar een van de drie. Ik bedoel, het Arriva-voorbeeld is volgens mij een heel mooie, waar de scholen waar ik veel voor werk ook altijd heel erg in geïnteresseerd zijn, omdat het heel praktisch is. Dat werkt heel simpel: je gaat naar die site, je vult het formuliertje in en vervolgens wordt dat voor je opgelost. Dus mijn zoektocht zit er wel in: maken we het nu niet veel te groot in die zin of kunnen we bij wijze van pilot of wat dan ook eens zo'n vorm organiseren, zodat mensen uit Limburg die graag naar dat museum willen via dat ding een gratis kaartje kunnen aanvragen. Zoiets. Nou, ik ... Ja.

De voorzitter: Helder. De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Kuntzelaers: Oké. Ik word ingefluisterd welke regelingen er al zijn. Er zijn al verschillende regelingen waar dit wordt gefaciliteerd, hoor ik. Dit ligt gecompliceerd doordat ... Ja, goed, dan kijk ik met name naar het Discovery Museum. Daar gaan heel veel kinderen naartoe. Als die allemaal een gratis kaartje aanvragen, dan nemen de inkomsten van het museum uit de kaartverkoop aan de ene kant af en aan de andere kant stimuleer je een enorme toename nog van het extra aantal kinderen, wat ook echt gewoon in de begeleiding en in de aanwezigheid van mensen, professionals in het museum zelf, een extra personele druk zou betekenen. Bij die andere twee musea is dat heel overzichtelijk. Daar kan dat. Maar bij het Discovery Museum; door het populatieverschil zit daar een dilemma, wat wij nog niet opgelost krijgen zonder dat we heel veel middelen toevoegen. Dat is het dilemma dat we op dit moment hebben. Dat is niet te tackelen met een eenvoudige 'ik bestel een kaartje'-regeling, want dan heb je nog steeds misschien wel tienduizenden extra bezoekers die extra menskracht vragen met extra personele inzet bij dat ene museum.

De voorzitter: Mijnheer Jenneskens heeft een vervolgvraag.

Mevrouw Jenneskens (D66): Ja, voorzitter, eigenlijk zeggen we dan: bij het museum dat zich van origine het meeste leent voor kinderen lukt dit niet. Ja. Dat is een beetje een onbevredigend antwoord in die zin. Bijvoorbeeld als je kijkt naar ... Ik ben even aan het zoeken naar oplossingen. Dus bijvoorbeeld als we het hebben over dat Arriva-ticket ... Kerkrade is ook het enige museum waar dicht bij een station ligt, waar je met Arriva zo ... Of ja, Venlo trouwens ook. Sorry. Dat bedoel ik. Ja. Nee, maar even als je het hebt over ... Ja, dat is trouwens ook waar. Maar in ieder geval, volgens mij zou je het voor Kerkrade voor een deel kunnen oplossen door heel erg in te zetten op de mogelijkheid voor die klassen, want dan heb je in één keer een grote groep en kan je het beter organiseren. Dus mijn zoektocht zit hem er eigenlijk veel meer in ... We kunnen allerlei onderzoeken laten doen. Daar ben ik altijd voor, want dan komt er altijd uit dat het een goed idee is en dan komen we dan met een motie. Dan proberen we dat zo te regelen. Maar zouden we niet ergens een half jaar of zo als pilot het even simpel kunnen proberen en kijken hoe groot die behoefte dan is? Mogen we niet ook van een groot deel van de ouders verwachten dat ze dan gewoon met hun kind meegaan, net zoals ik met mijn neefje naar het museum ga en het dan ook niet de bedoeling is dat ik die onbeheerd achterlaat in zo'n museum? Maken we het nu niet te complex en kan het niet simpeler? Dat is mijn vraag. Een heel lange vraag.

De voorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Kuntzelaers: Ja, voorzitter. Ik vind de oplossing 'we kunnen iets proberen en dan kijken we wel hoe het gaat' niet de meest geijkte exercitie. Ik ben best van mening dat je daar nog op kunt verdiepen et cetera, maar ik wil het onszelf, het museum en ook de bezoekers niet aandoen dat wij gewoon een willekeurig experiment uitvoeren. We kunnen wel nog een verdiepingssessie doen en kijken wat daar nog mogelijk is, maar daar gaat een serieuze rekening uit voortkomen. Dat hebben we in een potloodsessie wel al met elkaar gedaan. Maar ik wil best ... Dan kijk ik even naar de twee representanten van het Discovery Museum. We kunnen best nog wel een exercitie doen om te kijken wat dat dan betekent als je daar naartoe gaat.

De voorzitter: Mevrouw Absil had ook nog een vraag voor u.

Mevrouw Absil (CDA): Ja, misschien komt dat nog in de beantwoording. Ik vroeg juist naar alternatieven om die toegankelijkheid te vergroten en te borgen, omdat bekend werd dat het te duur zou worden. Wat ik jammer vind is dat we dan vanuit de exploitatie en ook wel de praktische mogelijkheden ... Ik snap dat. Bij ons is het favoriete museum het proefjesmuseum. Dat is het Discovery Museum. Je hebt daar veel mankracht voor nodig. Maar tegelijkertijd is dat juist, wat collega Jenneskens ook zegt, zo jammer, omdat ons doel is jong en oud naar die musea te krijgen. Als ik naar die Arriva-regeling kijk, maakt het wel wat uit of jouw school bij het station van Venlo ligt of dat je vanuit Grashoek eerst met ouders met de trein naar Horst-Sevenum moet, overstappen in ik denk Roermond ... Eerst Venlo, dan Roermond, dan Kerkrade ... Dus ik vraag echt een reflectie om de toegankelijkheid onder de aandacht te brengen. Daar hoeven we nu geen oplossing voor te vinden, maar het is niet klaar met de conclusie: het is te duur.

De voorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Kuntzelaers: Ja, dank u wel, voorzitter. Mee eens. Vanuit Grashoek kun je gewoon een touringcar regelen voor de school en dan rechtstreeks gaan. Ik zou niet met de bus en dan met de trein gaan. Dat zou ik allemaal niet doen. Ik zou gewoon via de Arriva-regeling een touringcar regelen. Nou, goed, er ligt wel bij Arriva de mogelijkheid om het vervoer naar de musea te regelen. Die regeling is er en die willen wij ook nog wel breder onder de aandacht brengen en ook kijken of die nog te verbeteren is op punten. Dus in dat opzicht deel ik uw passie voor de toegankelijkheid van onze musea. Dan ga ik even vrolijk verder.

De voorzitter: Mevrouw Absil.

Mevrouw Absil (CDA): Wij kunnen de passie delen, maar gaan wij in een verdiepende sessie daarover verder spreken? Wat is uw antwoord?

De voorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Kuntzelaers: Voorzitter, laat ik de opdracht om de toegankelijkheid en de bereikbaarheid van de musea voor bezoekers en in het bijzonder voor de categorie kinderen nog een keer expliciet uitschrijven voor u. Laat me nog een keer doordenken wat er dan eventueel mogelijk zou zijn voor gratis toegang et cetera, in welke variant dan ook bij de verschillende musea. Dan kom ik daar bij u op terug. Dat vinden mijn collega's aan deze zijde altijd leuk. Met een mededeling portefeuillehouder kom ik bij u

terug om dit overzicht aan u te verschaffen. Dat is niet voor de behandeling van de museumvisie, maar dat krijgt u dan ergens in Q2 een keer ter beschikking.

De voorzitter: Die heb ik genoteerd als toezegging.

Gedeputeerde Kuntzelaers: Dat is een toezegging inderdaad, voorzitter, met een datum of tijdstip in ieder geval erbij dus dan kunt u ermee aan de slag. Horizon zei: denk vooral ook aan de veiligheid van de musea. Dat is zeker waar. Daar voelen wij ook een grote verantwoordelijkheid voor. Daar zijn we natuurlijk als eigenaar van het vastgoed ook druk bij betrokken in de gesprekken met de musea. Ik kijk ook even naar de heer Beckers vanuit JA21, die nog expliciet benoemde de visie die wij op vastgoed hebben, die als het goed is in de komende maand of maanden bij u komt te liggen. Dit is wel in gezamenlijkheid opgesteld. Dat is misschien wel goed om te weten. We hebben dat proces, hoe we kijken naar het provinciale vastgoed ... Dat is meer dan alleen de provinciale musea. Dat hebben we integraal met elkaar besproken. Dus we hebben ... Vastgoedfaciliterende mensen van ons zaten bij dit proces aan tafel, dus de keuzes om bepaalde maatregelen rondom energie op een bepaalde manier te beprijzen staat in relatie tot de onderhoudswerkzaamheden en het onderhoud aan het pand dat nodig is. Dus er zit geen discrepantie tussen dit stuk en het stuk dat u nog gaat ontvangen. Dus geen zorgen. Het is niet nodig om nog in een later stadium bij te plussen of af te prijzen op de budgetten die nu beschikbaar komen. Dan gaan we vrolijk verder. Ja. Ik bewaar Forum even voor het laatst. LOKAAL-LIMBURG vroeg nog expliciet naar de Limburgse taal. Die zit geborgd inhoudelijk ook in het Limburgs Museum. Dat betekent ... Dat is meer dan dat je in je museum een Limburgse ondertiteling hebt of aandacht spendeert aan de Limburgse taal. Dat gaat ook over Corpus-ontwikkeling. Dat gaat over veel meer verdiepende zaken als het gaat over de Limburgse taal. Ik hoop dat de andere musea ook op sommige punten natuurlijk dat Limburgs onder de aandacht brengen, maar dat hoeft niet met de diepte die we van het Limburgs Museum verwachten, ook in de afspraken die we maken. Dat mag op een ander diepteniveau. Uw enthousiasme deel ik. Qua verwachtingsmanagement is dat bij het Limburgs Museum met een diepte en een grote verwachting en bij het Bonnefantenmuseum en bij het Discovery Museum zou het leuk zijn als daar ook met Limburgse taal gewerkt wordt.

De voorzitter: De heer Van den Beucken heeft daar een vraag over.

De heer Van den Beucken (LOKAAL-LIMBURG): Niet zozeer een vraag. Ik gaf dat zelf ook al aan. Ik ben blij met uw antwoord.

Gedeputeerde Kuntzelaers: Nou, kijk. Daar doe ik het voor. Vriendelijke woorden. Het is complimentjesdag. Daar word ik heel gelukkig van. Dan ga ik even naar het CDA nog. Zij hadden nog een aantal punten over de afstand die we hebben als Provincie tot de keuzes rondom kunst, expositie et cetera. Wat ons betreft is het museum volledig vrij in haar keuzes om wat dan ook te programmeren, te exposeren et cetera. Wij gaan natuurlijk wel uit van de afspraken die we in het jaarplan maken. Daar zit een zekere afrekenbaarheid in. We hebben ook in benoemingen zoiets van: consulteer ons in ieder geval als je van zins bent om een nieuw lid in de RvT te benoemen en laat ons even weten wie het is, zodat we niet spontaan reuzeverrast zijn door nieuwe namen, doordat we op de hoogte zijn gesteld daarvan. Zonder dat daar een wijzend vingertje of een klap op de neus plaatsvindt als wij vinden dat dat ons niet past. Ik hoop dat ik u daarmee geruststel. Dan kom ik zo langzamerhand aan het eind van de meeste

vragen die ik heb opgeschreven. Dan mis ik natuurlijk nog veertig vragen die u allemaal heeft gesteld. Die kunt u nu rustig stellen, want dan heb ik alle tijd om ze te beantwoorden.

De voorzitter: U was nog niet aan het einde van uw termijn, dus u kunt gerust ...

Gedeputeerde Kuntzelaers: O, dan ga ik nog even vrolijk verder. Forum voor Democratie. Ik vond dat we ons in een spannende discussie leken te gaan begeven, namelijk over uw visie op hoe u kunst en cultuur ziet en met name welk doel het zou moeten dienen. Natuurlijk is kunst en cultuur een drager van identiteit, een stuk erfgoed, een stuk verleden wat je overdraagt naar toekomstige generaties. Maar kunst en cultuur is ook de discussie op de perceptie van onze hedendaagse maatschappij. Het is de afweging, de discussie en het debat dat je met elkaar kunt hebben over hoe de wereld eruitziet. Het is dat wat jij mooi vindt in relatie tot wat iemand anders mooi vindt en het feit dat dat kan verschillen. Waar de een dolgelukkig en helemaal in beroering of verroering van raakt, kan de ander zeggen: wat graftakkenlelijk is dat dan en wat weerzinwekkend is het. Misschien is weerzin opwekken ook wel kunst. Dat maakt namelijk dat je voor jezelf erachter komt: dit vind ik echt verschrikkelijk. In plaats van: dit vind ik alleen maar mooi. Alleen maar naar de mooie kant van het leven kijken of naar de mooie kant van de samenleving kijken is natuurlijk niet het doel van het leven of van de samenleving in zichzelf. Dat is ook naar de moeilijke kant kijken, naar de lastige dingen, naar de dingen die schuren. Kunst verzorgt natuurlijk het podium waarop je dat kunt doen, zowel met een mooie realistische vertoning waarbij je denkt 'dit is kunst zoals ik die zelf graag zou kunnen zien' ... Dan probeer ik me te verplaatsen in de heer Driessen. Maar dat kan ook in een abstracte vorm of anderszins zijn. Ik vond, voorzitter, dat de kwalificaties die gegeven waren ten opzichte van kunst ... Ja, ik wil geen historische vergelijkingen trekken, maar Entartete Kunst kwam toch verdacht dicht in mijn beeld op namelijk. Laten we ook met elkaar kijken naar hoe je discussies zuiver kunt houden. Natuurlijk kun je zeggen dat Renaissance-kunst of neoclassicistische kunst hetgeen is dat jij mooi en dierbaar acht, maar er zijn periodes in de geschiedenis dat men het impressionisme, het expressionisme aanduidde als onwenselijke kunstvormen en men daarmee Vincent van Gogh door de shredder had willen trekken. Laten we heel eerlijk zijn: het perspectief in de geschiedenis, waar we staan ten opzichte van de kunst die getoond wordt, vergt een open houding. Dat vergt een blik die verder reikt dan dat wat je zelf mooi vindt. Laat jezelf uitdagen om kunst lelijk te vinden, om kunst verwerpelijk te vinden en ook om erdoor geroerd en geraakt te worden. Dat alles bij elkaar is hopelijk een drijfveer om heel breed naar kunst in onze musea te kijken. Dan wil ik nog een lans breken, voorzitter, met uw goedvinden. Ik hoorde de PVV en Forum de terechte loftrumpet steken over het Limburgs Museum, over alles wat daar gebeurt. Dat koester ik enorm. Maar er werd een beeld geschetst dat onze historie en ons erfgoed in bijvoorbeeld het Bonnefantenmuseum niet tot zijn recht zou komen. Daarbij wil ik u toch meegeven: ik herinner me heel goed de tentoonstelling van de zeven zonden, waarin zowel Pieter Bruegel de Oude als Pieter Bruegel de Jonge zichtbaar waren. Dat zijn de oermeesters van de Nederlandse kunst. Daar wordt een prachtig beeld geschetst van oude meesters en wat zij betekenen voor onze provincie of in relatie tot onze provincie. Daarmee wordt een verhaal verteld dat ver reikt, verder dan veel andere kleinere musea. Dit stond internationaal op de kaart. In de Duitse grote kranten en in de Amerikaanse media werd over deze tentoonstelling verteld. Dat werd ook nog eens in relatie gebracht tot moderne expressie. Wat werd er in die periode van Bruegel verteld, hoe vertaal je dat dan naar het heden toe en wat zegt dat dan over elkaar? Dat soort momenten, waarin je oude kunst en nieuwe kunst samenbrengt; daarin is het Bonnefantenmuseum excellerend, van hoog niveau. Juist die uitdaging, hoe je de moderne tijd en het verleden bij elkaar brengt, kan denk ik zo'n

grote meerwaarde hebben voor onze provincie. Dan kan ik nog een heel verhaal over de competenties en de kwaliteit van het industriële verleden, dat getoond wordt in het Discovery Museum, houden, maar ik zou onze drie musea zeker niet tekort willen doen als het gaat om dat wat zij presenteren, want het is allemaal Limburgs erfgoed.

De voorzitter: Dank u wel. Dan is het nu aan uw commissie om na deze diepberoerende woorden en de loftrompet over onze musea toch nog vragen te stellen. Ja, de heer Driessen.

De heer Driessen (Forum voor Democratie): Allereerst de loftrompet voor het betoog van de heer Kuntzelaers. Hoewel ik het op sommige punten totaal niet met hem eens ben, is dit wel hoe de discussie over kunst gevoerd dient te worden. Het laat zien hoe het mensen inderdaad beroert en in vervoering brengt, ondanks dat we daar al jaren over van mening verschillen. Dat brengt mij bij een andere vraag. Misschien moet ik het even uit elkaar trekken en kunnen wij daar dan misschien iets dichterbij elkaar komen. Ik denk dat we het met elkaar eens zijn dat kunst best wel mag steken, best wel mag prikkelen en ook wel ... Misschien ben ik het zelfs wel met u eens dat kunst zelfs lelijk mag zijn, zodat de aanschouwer zichzelf vragen gaat stellen. Daar ben ik het misschien wel mee eens. Waar we misschien wel uit elkaar lopen is het punt dat ik ook in mijn betoog aangeef. Mijn vraag is eigenlijk: hoe ziet u dat? Kunnen we dat splitsen? De kunst waar u het zojuist over had, waarbij ik het er misschien wel eens mee ben dat die moet bestaan, hoeft niet per se door iedereen gefinancierd te worden. In een private omgeving zou die ook goed gedijen. De kunst die we wel met zijn allen betalen moet iets zeggen over wie wij zijn en waar wij vandaan komen, dat daar eenieder van ons wat aan heeft. Als een heel aantal mensen in een samenleving iets niet heeft met de kunst die wij ophangen en we faciliteren dat wel met zijn allen, dan hebben we een klein probleem. Een kleine beschouwing daarop, alstublieft.

De voorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Kuntzelaers: Ja, dank u wel, voorzitter. Wat ik een interessante exercitie zou vinden is inderdaad: hoe betrekken we zoveel mogelijk mensen bij datgene wat we tentoonstellen? Hoe zorgen we ervoor dat we ons verhaal aan zoveel mogelijk mensen vertellen in die brede diversiteit die kunst en cultuur mee kan brengen? Dan denk ik dat we elkaar heel goed kunnen vinden namelijk. Dat je divers programmeert, dat je binnen een bepaalde context programmeert, is echt iets wat we ook binnen deze museumvisie proberen te stimuleren. Zelfs expliciet. Daar zijn extra middelen voor neergelegd, zodat je juist in alle verschillende facetten van de samenleving mensen naar binnen toe weet te trekken. Er zijn een aantal heel bijzondere tentoonstellingen geweest. Ik weet niet of u bij de tentoonstelling over de Sinti en de Roma bent geweest, om maar een doelgroep te noemen die normaal niet standaard haar eigen erfgoed en haar eigen verleden, Limburgse verleden, terugvindt in een museum, waarbij dan toch een bepaalde programmering er juist voor zorgt dat je die doelgroep ook naar binnen toe haalt en uitdaagt met de beelden die wij of die het museum op dat moment presenteert, waardoor je dus juist die brede schakel in de samenleving wel weet te vinden. Ik durf ook wel de stelling aan dat je niet alleen met Rembrandt en Van Gogh en een aantal classicistische kunstenaars het verhaal van onze provincie of van Nederland vertelt. Dat is veel diverser en dat gaat door de tijden en de eeuwen heen. Dus ik zou u ... We praten hier gezellig nog een keertje over door, met een lekker glas wijn, maar ik denk dat het goed is om met elkaar vast te stellen dat onze musea, alle drie, de taak hebben om zoveel mogelijk mensen te

betrekken bij de kunst, dat dat best mag schuren bij vlagen en dat het niet alleen mooi mag zijn. Dat laatste, dat zou ik met name willen bepleiten hier.

De voorzitter: Dank u wel. Uw Statencommissie heeft uiteraard nog een tweede termijn. Ja. Nee. We zijn er nog niet, want dit is een Statenvoorstel. Ja, ja, ja, ja, ja. U heeft in uw tweede termijn elk één minuut nog. Ik start gewoon weer aan mijn linkerkant met mevrouw Kuiper van de SP.

Mevrouw Kuiper (SP): Ja, nog eventjes over die vrijwilligers. Die vallen dan in een groter plan. Ik zou het toch wel fijn vinden om even apart die informatie te krijgen over wat de culturele vrijwilliger krijgt of wat er daarvoor is. Dat was hem.

De voorzitter: Dank u wel. Dan kijk ik graag naar mevrouw Jetten van GroenLinks.

Mevrouw Jetten (GroenLinks): Ja, dank u wel, voorzitter. Ik had nog een vraag over de verantwoording over de naleving van de culturele codes. Dus die nog. Even kijken. Ja, toegankelijkheid. Toegankelijkheid is heel veel, financieel, maar het is natuurlijk ook een fysieke en digitale toegankelijkheid. Daar kwam ik in de eerste termijn niet aan toe. Hoe waarborgen we dat? Tot zover, voorzitter.

De voorzitter: De heer Van Est van 50PLUS.

De heer Van Est (50PLUS): Ja, dank u wel, voorzitter. Dank voor de beantwoording, Gedeputeerde. Er zijn heel veel mensen die hopen dat er in sommige gemeenten andere Colleges komen na de verkiezingen. De vraag is: als er een motie over Kerkrade ingediend moet worden, moet die dan ook in het Kerkraads dialect? Ik snap in ieder geval na de beraadslaging van vandaan heel veel van de landelijke formatie van D66. We beginnen en dan zien we wel. Dat is een beetje het motto geweest. Eén vraag heeft de Gedeputeerde heel goed ontweken. Ik ga hem dus nog eens stellen. Op pagina 7 zegt u dat u nu de financiering buiten de reguliere beleidskaders doet. U heeft in het beleidskader echt aangegeven dat u dit voorstel zou doen. Nu lijkt het alsof u ruimte maakt voor andere zaken die u op de een of andere manier nu niet kunt financieren. Dan zeg ik: dan zou het niet op deze manier moeten hebben. Dan is het de vraag: wat zijn al die andere kaders die u nu in één keer gaat doen? Dat is mijn bijdrage in de tweede termijn. Dank u, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. Mevrouw Jenneskens van D66.

Mevrouw Jenneskens (D66): Ja, voorzitter. Allereerst dank voor de bevlogen beantwoording van de Gedeputeerde. Ik kan zijn woorden alleen maar onderstrepen. Dan toch ook even in de richting van de heer Driessen: het is niet aan ons om te bepalen of wat in een museum hangt mooi is. Ook al vindt u dat niet, dan heeft bijvoorbeeld het Bonnefantenmuseum volgens mij 177.000 bezoekers gehad het afgelopen jaar die daar anders over dachten dan u. Dat zijn volgens mij ook de criteria waar wij als Staten op moeten toezien. Worden er bezoekers getrokken? Zijn er voldoende activiteiten? Is er aandacht voor elke doelgroep? Dat zijn de dingen waar wij over gaan en onze ... Hoe interessant een dialoog over de kunst ook is, dat is volgens mij niet onze plek. Met name de kwalificaties die daarin gedaan zijn, zijn in ieder geval niet de mijne. Ik had nog één vraag aan de Gedeputeerde. Ik vroeg eigenlijk in de eerste termijn: alle rapporten laten ons zien dat die musea zo verschillend zijn. Hoe kunnen wij nou recht doen

aan die verschillen als we straks gaan kijken naar de evaluatie, naar de bezoekersaantallen en dat soort dingen? Die heb ik eigenlijk nog niet helemaal beantwoord gekregen. Dan ook in de richting van de Gedeputeerde en iedereen hier: het wordt een minderheidskabinet en er zullen voor veel goede voorstellen meerderheden gezocht moeten worden, dus voelt u zich allen vooral aangesproken. Tot zover.

De voorzitter: Dank u wel. Mevrouw Wolters van de PvdA.

Mevrouw Wolters (PvdA): Dank u wel. Ik sluit me volledig aan bij de woorden van mevrouw Jenneskens over het bevlogen betoog van de heer Kuntzelaers. De vraag die ik nog open had staan, was de vraag over het genereren van capaciteit voor externe fondsen. Dan heb ik het met name over die uit Europa en niet zozeer alleen ons Rijk.

De voorzitter: Dank u wel. De heer Loomans.

De heer Loomans (Horizon): Ja, dank u wel, voorzitter. Ja, we hebben het al even gehad over veiligheid en beveiliging. Daarbij bleef ergens in mijn achterhoofd nog één vraagje hangen waar ik eigenlijk nieuwsgierig naar ben. Dat is: we leven in heel rare tijden. Je weet eigenlijk niet wat er morgen weer kan gebeuren. Daarbij ga ik er eigenlijk van uit dat onze rijksmusea waarschijnlijk een soort noodplan of evacuatieplan hebben. Hebben onze Limburgse musea ook zoiets voor het geval het water tegen de plinten klotst of in geval van andere dingen, waar we maar liever niet over na willen denken.

De voorzitter: Dank u wel. Mevrouw Abeling?

Mevrouw Abeling (PVV): Dank u wel, voorzitter. Op dit moment heb ik geen toevoegingen, maar ik zal wel uw antwoorden terugkoppelen aan mijn collega's. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. De heer Driessen van Forum voor Democratie.

De heer Driessen (Forum voor Democratie): Voorzitter, ik heb het idee dat de commissie er minder blij mee is dat ik weer eens op bezoek ben dan ikzelf. Maar ik wil even mijn tweede termijn gebruiken om toch even wat dingen uit te leggen. Het is politiek gezien zo dat eigenlijk alleen de extreem radicaal liberalen de luxe hebben om niks van kunst te vinden, want die zijn kunst namelijk als autonome expressie. Ik heb heel lang nagedacht – daarom heb ik niet meteen gereageerd – over de uitspraak: kunst is een uiting van de ziel en daar zoveel mogelijk mensen mee in contact brengen is het doel. Eigenlijk is een klassiek-traditioneel standpunt over kunst dat kunst de drager is van traditie en cultuur en dat kunst dus daadwerkelijk wel normatief beoordeeld mag worden door degene die de traditie en de cultuur in ere wil houden. Daarnaast trouwens, om eventjes terug te komen op het punt van mijn collega van D66, heb ik nooit de kwalificatie mooi of niet mooi gebruikt. Dat vind ik namelijk een persoonlijke kwalificatie. Ik heb het ook in mijn eerste bijdrage gehad over het doel van de kunst. Ik vind dat we het daarover moeten hebben. Het gaat er niet om wat ik persoonlijk wel of niet mooi vind. Daar kunnen we over verschillen van mening, hoewel ik wel van mening ben dat sommige dingen objectief mooi zijn en sommige dingen objectief niet mooi.

De voorzitter: Komt u tot een afronding, mijnheer Driessen?

De heer Driessen (Forum voor Democratie): Zeker. Maar het gaat dus – dat wil ik ook iedereen meegeven – niet per definitie om wat wij zelf vinden van kunst bij de beoordeling die wij geven over kunst, maar het gaat erom welk doel wij willen dat kunst en cultuur dient. Het gaat daarbij niet om een persoonlijke mening, maar om het doel. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. De heer Beckers van JA21. Nee? U heeft geen bijdrage meer. De heer Van den Beucken van LOKAAL-LIMBURG.

De heer Van den Beucken (LOKAAL-LIMBURG): Ja, als ik vanavond mijn hoofd laat op de avond weer te ruste leg op het kussen en in slaap ga dommelen, dan neem ik een aantal mooie indrukken van vandaag mee. Een van die mooie indrukken is die discussie of het debat tussen de heer Driessen en de heer Kuntzelaers. Ik heb dat enorm gewaardeerd. Ik denk echter niet dat we ons moeten gaan bemoeien met de museumprogrammering, want dan worden we zelf een soort Raad van Programmering of een Commissie van Kunsten. Daar komen we niet uit. Dan gaan we voor inwoners en voor musea bepalen wat daar geëxposeerd wordt. Hier aan tafel komen we er dan ook niet uit. Dat moet je nooit willen. En het mag schuren. Het mag een beetje bijten. Het mag een beetje knagen. Het moet leiden tot discussie. Dat hoort er allemaal ook een beetje bij. Twee vragen zijn nog blijven liggen. Even kijken welke dat ook alweer waren. Ja, eentje gaat over een heel rare zin. Eenmalig en structureel. Dat kan niet. Dat is raar. En dan het tweede. Dat gaat over de incidentele middelen van € 190.000. Er staat: 'Gedeputeerde Staten besluit hierover.' Maar waarom staat dat dan in het provinciale besluitendictum? Dat is het.

De voorzitter: Dank u wel. Dan geef ik graag het woord aan mevrouw Koopman van de VVD.

Mevrouw Koopman (VVD): Ja, dank u wel, voorzitter. Ja, ik wil het graag even hebben over kunst, namelijk de kunst van het consequent vergeten te noemen van de VVD. Allereerst, in de regering. Gelukkig volgde daar nog een correctie op. Maar ten aanzien van mijn inbreng mis ik ook een paar dingetjes, dus wellicht dat daar ook nog een correctie op volgt. De positie van de regionale en lokale musea, die niet uitgewerkt is. Wij denken dat een nadere uitwerking met betrekking tot die positie, het onderscheid, type kleine musea en een samenwerkingsmodel, een toevoeging zou zijn. Ziet u dit zitten? Daar horen wij graag over. En verder het initiëren van ...

De voorzitter: Mevrouw Koopman, mevrouw Absil heeft daar een vraag over.

Mevrouw Absil (CDA): Yes. Ik wil graag mevrouw Koopman goed begrijpen. Dan doelt u ook op de motie inzake kleine musea of gaat het überhaupt over de infrastructuur?

De voorzitter: Mevrouw Koopman.

Mevrouw Koopman (VVD): Het totaal.

Mevrouw Absil (CDA): Het totaal ... Dus niet zozeer ...

Mevrouw Koopman (VVD): Dat de ...

De voorzitter: Via uw voorzitter, dames.

Mevrouw Koopman (VVD): O, sorry, Pardon. Ja ...

De voorzitter: Mevrouw Koopman is aan het woord, voor de notulen.

Mevrouw Koopman (VVD): Goed. Ja, het gaat dan bij ons ... Wij zien dan de kennisdeling via de provinciale musea, een gezamenlijk depot, digitalisering, educatieprojecten. Een afbakening van wat wel en wat niet wordt verwacht, zodat het een gevulde verwijzing is eigenlijk naar het veld.. Het tweede punt dat vergeten was, maar niet door mij, gaat over het initiëren van of een sectorbrede aanpak ten aanzien van die arbeidsmarkt of talentontwikkeling, dat je daarnaar kunt kijken. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Mevrouw Absil van het CDA.

Mevrouw Absil (CDA): Ja, kort. Ik heb al een toezegging over de toegankelijkheid. De afspraak min of meer is: u gaat nog nadenken over hoe wij met elkaar het gesprek kunnen voeren als commissie en GS over die motie inzake kleine musea. Daarom ook mijn vraag net aan mevrouw Koopman. Volgens mij moeten de middelen nog afgescheurd worden bij de voorjaarsnota, want het was bij motie. Dus dat zou een natuurlijk moment kunnen zijn. Ik ben nu ook gewoon hardop aan het denken: hoe kunnen we daar op de juiste manier het gesprek over aangaan, juist omdat het incidenteel is, juist als het pas in het derde kwartaal is. We hebben volgend jaar maart verkiezingen. Hoelang gaat die regeling openstaan? Ik zou bij dezen al willen pleiten voor openstelling ook in 2027, want anders wordt het heel kort en krap. Ja, ik zoek graag met u mee, maar ik zoek ook naar een mogelijkheid: wanneer heb we het er dan met elkaar opnieuw over?

De voorzitter: Dank u wel. Dan kijk ik tot slot naar de heer Queisen van de BBB.

De heer Queisen (BBB): Ja, ik wacht ook op een antwoord. Ik had aangegeven: een van de zaken is dat de musea met extra hoge kosten zijn geconfronteerd, hogere kosten van loon en energie ten opzichte van de CBS-cijfers, terwijl die ook erin verwerkt zijn. Hoe groot zijn de verschillen tussen de daadwerkelijke prijsstijging en de CBS-cijfers?

De voorzitter: Dank u wel. Dan komen we bij de tweede termijn van de Gedeputeerde. Die heeft daarvoor zeven minuten.

Gedeputeerde Kuntzelaers: Dank u wel, voorzitter. Dan van achteren naar voren. Ik begin bij de BBB. De vraag die stelt zit verpakt in de financiële bijlage op pagina 58. Daar staat de uitwerking van die cijfers, dus die kunt u daar terugvinden. Dan hoop ik dat dat voldoende antwoord op uw vraag is. Dan zonder de VVD te vergeten: na de beantwoording van de vraag over de kleinere musea ... Ik denk dat dat een terechte vraag is die u stelt. Ik stel voor dat wij een voorzet doen over hoe de uitwerking in de basis eruit gaat zien van de motie inzake kleine musea, met daarbij de opmerkingen die mevrouw Koopman stelt, dat wij daar in een mededeling portefeuillehouder op terugkomen. Dan zijn er twee opties.

U denkt: goh, wat een stukje briljantie wat daar is opgeschreven en wat is dat volledig in lijn met wat wij ooit hoopten te lezen. Dan denkt u gewoon: ik applaudisseer vanbinnen, maar daar houd ik het bij. Anders agendeert u het hier voor deze commissie en dan kunnen we het er in de commissie nog een keer over hebben. Dat is de smaak waarvan ik zou zeggen: dat doet het meeste recht aan wat u vraagt.

De voorzitter: En dan noteren we dus de toezegging dat u op welke termijn met een ...

Gedeputeerde Kuntzelaers: Dat er een mededeling portefeuillehouder wordt opgesteld voor de voorjaarsnota. Dan kunt u daarna nog extra middelen afscheuren als u het te weinig vindt. Een open uitnodiging.

De voorzitter: Ja, dank u wel. Gaat u verder.

Gedeputeerde Kuntzelaers: Dan ga ik naar de VVD. Naast de positie van de kleinere musea, waar u naar vroeg, stelde u ook de arbeidsmarktvraag. Ja, die zit wel grotendeels verpakt in de nieuwe middelen ook voor de musea. Daar is in ieder geval de uitbreiding van het personeelsbestand geadresseerd, net als intensievere samenwerking tussen de musea, waarin op dat niveau ook met elkaar gespard wordt over hoe je op het gebied van nieuw talent, op het gebied van uitwisseling van ervaringen met elkaar die slag kunt maken. Ook naar cao's wordt nog apart gekeken. Dat zit eigenlijk wel geborgd, denk ik, in het verhaal dat we hier met elkaar vandaag bespreken. Dat is in ieder geval denk ik het antwoord op uw vraag.

De voorzitter: Mevrouw Koopman heeft daar een vraag over.

Mevrouw Koopman (VVD): Ja. Zit daar ook vrijwilligersbeleid in gevangen?

De voorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Kuntzelaers: Voorzitter, voor vrijwilligers geldt: specifiek daarvoor hebben we het Actieplan Vrijwilligers vanuit de Provincie opgesteld. Dat gaat ook over de culturele sector, maar dat is veel breder. Mijn zeer geweldige, goede collega, de heer Marc van Caldenberg, heeft dat in zijn portefeuille zitten en die is daar driffig mee bezig, ook voor de culturele sector en indirect dus ook voor de musea. Dus daarin is dat geborgd.

De voorzitter: Mevrouw Jenneskens.

Mevrouw Jenneskens (D66): Ja, voorzitter, ik ga iets illegaals doen. De Gedeputeerde benoemde net een uitnodiging die er zou zijn. Toen hoorde ik naast mij een aantal mensen zeggen: die is er niet, maar die staat bij de uitnodigingen in iBabs over het museum in Venray. Dat wou ik even zeggen. Dus of de Gedeputeerde dat met mij eens is.

De voorzitter: Ik hoef geen reactie van de Gedeputeerde. Dat is prima, mevrouw Jenneskens.

Gedeputeerde Kuntzelaers: Dat klopt. Dank u wel voor deze inhoudelijke toevoeging. Dan ga ik naar LOKAAL-LIMBURG. 'Eenmalig structureel. Wat bedoelt u daar nu eigenlijk mee?' Dat is gewoon een structurele ophoging natuurlijk, die als het goed is maar eenmalig hoeft te gebeuren en daarna gewoon structureel doorgaat in de tijd. Eenmalig structureel is misschien wat overdreven. Het had ook gewoon structureel kunnen zijn. Ik denk dat de heer Van den Beucken gewoon heel erg scherp en alert is op de woordkeuze. Het is een structurele ophoging en dat doen we één keer. Daarmee is de kous als het goed is af. Dan voor wat betreft het andere deel, waarvan de invulling aan Gedeputeerde Staten is: we proberen een integraal beeld hier neer te leggen, dus we proberen ook de zaken waar wij verantwoordelijk voor zijn toch mee te nemen in dit verhaal. U zou kunnen zeggen: moet ik er dan ook nog een keer over besluiten? Maar omdat het zo'n integraal verhaal is, vind ik eigenlijk van wel. Dus laten we met elkaar een totaalverhaal neerleggen, ook over de stukjes waar wij eigenlijk voor verantwoordelijk zijn. Dat is eigenlijk het antwoord op uw vraag. Dan ga ik naar Forum voor Democratie. Ja, dat doen we gewoon bij een glas wijn, met de constatering dat niet alle kunst voor iedereen is, maar het wel belangrijk is dat er iets voor iedereen is, dus dat er iets naar je eigen waardering te zien is in de musea. Je hoeft niet alles leuk te vinden. Maar goed, daar kunnen we nog vrolijk over door kunnen discussiëren op latere momenten. Dan de extra fondsen van de Partij van de Arbeid. Ja, trouwens, het punt van mijnheer Loomans; het antwoord was ja, maar dat had u al van de tribunes af weten te halen. De Partij van de Arbeid vroeg nog naar de capaciteit voor extra fondsen. Als ik de musea ergens goed in vind, is het het binnenhalen van fondsen, moet ik echt heel eerlijk zeggen. Daar zijn ze echt zeer getalenteerd in. Dat leidt er ook toe dat voor heel veel mooie tentoonstellingen private gelden worden aangetrokken, grote fondsen worden aangeschreven. Dat is echt een talent dat de drie musea hebben. Ik betwijfel of wij in ons huis de capaciteit hebben om daar nog een wonderbaarlijk goede toevoeging aan te doen. Misschien hoogstens op het gebied van netwerk en contacten in het Europese of in het Haagse, maar de echte fondsenkennis voor gerichte tentoonstellingen waaraan gewerkt wordt; daarin zijn ze zelf vele malen beter dan dat wij dat zijn. Ik denk dat dat ook belangrijk is om te constateren.

De voorzitter: Mevrouw Wolters.

Mevrouw Wolters (PvdA): Ja, ik moet er misschien even bij vertellen dat ik dan niet meteen denk aan tentoonstellingen en wat beperktere situaties, maar ik heb het over zeer grote bedragen en wat structurelere situaties, die misschien ook kunnen helpen bij de realisatie van een aantal dingen. Maar ik laat die interpretatie even bij u, hoe u daarnaar kijkt.

De voorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Kuntzelaers: Ja, voorzitter, mochten de musea ambities hebben en mochten wij daarbij kunnen assisteren, neem dan vooral contact met ons op, zeg ik even tegen de tribune. Dan stellen wij onze expertise altijd ter beschikking. Mocht u het zelf heel veel beter kunnen, doe dat vooral. Wij staan altijd open voor hulp of ondersteuning.

De voorzitter: Mevrouw Wolters heeft daar nog een vraag over.

Mevrouw Wolters (PvdA): Het ter beschikking stellen van die expertise was wat ik graag wilde horen. Dank u wel.

Gedeputeerde Kuntzelaers: Die is te allen tijde beschikbaar, voorzitter. Dan ga ik naar D66. Mevrouw Jenneskens vroeg: hoe gaan we nou al die verschillende dingen per museum beoordelen en meten? Ja, daarom hebben we in de jaarplannen individuele afspraken per museum staan. We hopen op die manier maatwerk te kunnen leveren in de afspraken die we met elkaar maken en de manier waarop we met elkaar samenwerken. Dan 50PLUS. Op pagina 7. In het verleden hebben we vaak incidenteel opgeplust. Ieder jaar moesten we de redding brengen. Dat hopen we nu structureel opgelost te hebben. Dat is de reden waarom we dit op deze manier hebben opgeschreven. Als u van mening bent dat wij dat anders hadden moeten opschrijven, dan hoor ik graag goede suggesties.

De voorzitter: De heer Van Est.

De heer Van Est (50PLUS): Nee, het punt gaat erom dat u dit wat u nu doet ... In het beleidskader, dat we in april 2024 hebben goedgekeurd, staat het al opgenomen. Nu geeft u een extra financieel overzicht. U zegt eigenlijk zelf op die pagina: 'Doordat we het nu buiten het beleidskader gaan regelen – maar u had afgesproken in het beleidskader dat u dat al zou doen – hebben we ruimte voor andere zaken.' Dat vind ik niet consequent. U gaat nu ruimte creëren voor andere zaken, lijkt het. Dan denk ik: welke andere zaken? Dat doet u omdat we het nu buiten de beleidskaders doen. Maar het staat al in het beleidskader dat we hebben vastgesteld, zonder 50PLUS, maar goed. Dat is mijn probleem.

De voorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Kuntzelaers: Aha. Ik snap waar het verschil vandaan komt. In het beleidskader staat de compensatie voor de schade die door corona is opgelopen. Die zat in het beleidskader. Dat zijn de incidentele middelen die we daarvoor eenmalig hebben afgescheurd. In de structurele oplossing ... Dat zorgt ervoor dat die klap die door corona is opgelopen is ingedeeld. Daarmee hoeft hij dus niet meer incidenteel gefinancierd te worden, maar kan die structureel worden opgelost. Er vallen daarmee geen middelen vrij.

De voorzitter: De heer Van Est.

De heer Van Est (50PLUS): Laat ik nu toevallig dat stuk voor me hebben. Hier staat: 'Daarnaast compenseren we eenmalig in 2024 de gestegen kosten als gevolg van de inflatie en de cao-indexering.' Dit is wat u nu doet. Dit is wat u nu doet. Dat staat in het beleidskader.

Gedeputeerde Kuntzelaers: Ja, dat klopt.

De heer Van Est (50PLUS): Dat doet u dus al, dus u hoeft geen extra financiële ruimte te creëren. Dat zegt u ook op pagina 7. U zegt: 'Doordat wij het nu buiten de beleidskaders gaan doen, hebben we ruimte voor andere zaken.' Ja, dat vind ik een heel raar ...

Gedeputeerde Kuntzelaers: Uw punt is: u heeft eigenlijk exact gedaan wat u beloofd heeft en daarmee vallen er dus geen extra middelen vrij. Dat is uw punt. Ik denk dat u daar nog gelijk in heeft ook. Wilt u dat ik het zinnetje aanpas voor u?

De heer Van Est (50PLUS): Laat ik het zo zeggen: de vraag ging over de constatering. Ik heb niet meteen aan de oplossing gedacht. Maar de vraag is eigenlijk: welke andere zaken wilt u nu gaan realiseren?

Gedeputeerde Kuntzelaers: Nee, de zin is; dan moet het zinnetje aangepast worden. Dat is een heel andere oplossing namelijk. Dan zullen wij het tekstueel aanpassen, zodat het matcht met datgene wat wij namelijk beogen.

De heer Van Est (50PLUS): Ik zal erover nadenken. Dat kan in het dialect dan besproken worden.

Gedeputeerde Kuntzelaers: Dat kan. Zullen we dat dan doen?

De voorzitter: Ik neem aan dat dan nog ... Dat komt ... Nee.

Gedeputeerde Kuntzelaers: Als de heer Van Est daar gewoon over wil discussiëren, dan doen we dat. Dan hoeft ik het niet aan te passen. Dat scheelt een hele hoop gedoe. Dan hebben we het er gewoon over en dan zeg ik dat het goed komt. Dan ga ik naar de fysieke toegankelijkheid van mevrouw Jetten. Fysieke toegankelijkheid is zeker ook een van de punten waar wij aandacht aan geven, ook in de blik die we hebben op ons vastgoed. Dus dat het vastgoed dat wij in bezit hebben ook toegankelijk is. Daarin wordt dat ook meegenomen. In samenspraak met de musea kijken we ook altijd of essentiële zaken, zoals liften of verbindingen ... Ik keek even naar het Limburgs Museum. Ik weet dat er daar nog een behoefte bestaat om voor rolstoeltoegankelijkheid nog een extra verbinding te maken. Met dat soort zaken zijn we wel degelijk bezig. Die zijn ook meegenomen in dit stuk. Tot slot ... O ja. Tegen de SP zou ik willen zeggen: Marc van Caldenberg is ervoor om uw vrijwilligersvraag volledig goed in te vullen en die is daar ook driftig mee bezig.

De voorzitter: Maar mevrouw Jetten heeft nog een vraag voor u.

Mevrouw Jetten (GroenLinks): Ja. Ja. Ja. Weer. Ik probeer het gewoon nog een keer. Die verantwoording van de musea over die naleving van die culturele codes ...

De voorzitter: De Gedeputeerde. Of wilt u nog ...

Mevrouw Jetten (GroenLinks): Hoe wordt dit publiekelijk inzichtelijk gemaakt?

De voorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Kuntzelaers: Om lid te zijn van de museumvereniging dien je per definitie aan al deze codes te voldoen. Dat is sowieso een punt. Daarin zijn volgens mij alle musea supertransparant, in hoe ze voldoen aan die codes. Als dat aandacht behoeft, dan bespreken we dat per definitie in de jaarplannen. Dat zijn ook de momenten dat we met elkaar daarover van gedachten wisselen. Dat was het, voorzitter, denk ik.

De voorzitter: Volgens mij wel. Volgens mij heeft u nu netjes alle vragen één voor één ...

Gedeputeerde Kuntzelaers: Nu wel.

De voorzitter: ... behandeld. Dank u wel daarvoor. Dan heb ik een paar toezeggingen genoteerd. O, ik had er hier zelf drie, maar ik zie er hier opeens vier. Doe maar drie, hè? Ja. Even kijken. **De Gedeputeerde zegt toe om de formulering van de financiële besluiten meer secuur te formuleren en dit met collega Satijn te bespreken. Termijn: voor de PS-vergadering op 6 februari. De Gedeputeerde zegt ook toe het businessplan inclusief kosten – waar er sprake is van kosten zal dit vertrouwelijk zijn – van de Rensdael Groep over de ontwikkeling in Venray met Provinciale Staten in Q1 2026 te delen. De Gedeputeerde zegt ook toe om via een mededeling portefeuillehouder in Q2 van 2026 uw Staten te informeren over verdieping op de toegankelijkheid en bereikbaarheid van de provinciale musea. Deze verdieping wordt samen met onze musea vormgegeven en geeft een doorkijkje in hoe GS kijkt naar het bevorderen van deze toegankelijkheid. Tot slot, de Gedeputeerde zegt toe een opzet over de incidentele subsidieregeling voor kleine musea naar aanleiding van motie 3233 via een mededeling portefeuillehouder voor de voorjaarsnota met uw Staten te delen, voordat deze definitief wordt uitgewerkt en ingezet.** Dat gezegd hebbende moet ik even naar uw commissie kijken om te concluderen of dit Statenvoorstel behandelbaar is. Is dat niet het geval volgens u, kunt u nu uw hand opsteken. Ik zie geen handen. Dan concludeer ik hiermee dat uw commissie dit voorstel behandelbaar acht. Maar ik zie hier naast me nog een Gedeputeerde die iets wil zeggen.

Gedeputeerde Kuntzelaers: Ja, dank u wel, voorzitter. Over de eerste toezegging die ik even met mijn collega Satijn sondeer; dat gaat over een woordkeuze. Willen we een heel verhaal optuigen met een mededeling portefeuillehouder of kan dit gewoon in de toelichting richting de commissie via een mail worden gestuurd? Ik vind een heel circus optuigen voor duiding wel wat veel.

De voorzitter: Uiteraard. Ik denk dat we allemaal voor de eenvoud gaan.

Gedeputeerde Kuntzelaers: Dan kiezen we voor de eenvoud.

De voorzitter: Ja. **Bij dezen wordt die toezegging geschrapt, maar dan zorgt u voor die duidelijkheid op dat vlak.** We hadden net geconcludeerd dat het voorstel behandelbaar is en dat u het als behandelstuk doorstuurt naar uw Statenvergadering van 6 februari, waar u dit voorstel in het plat behandelt. Dan kunnen we dit agendapunt sluiten.

T9799 Gedeputeerde Kuntzelaers zegt toe het businessplan inclusief kosten (waar sprake is van kosten vertrouwelijk) van de Rensdael Groep over de ontwikkeling in Venray met Provinciale Staten in Q1 2026 te delen.

T9800 Gedeputeerde Kuntzelaers zegt toe via een mededeling portefeuillehouder in Q2 2026 Provinciale Staten te informeren over een verdieping op de toegankelijkheid en bereikbaarheid van de provinciale musea (specifiek voor kinderen onder de 12 jaar). Deze verdieping wordt

samen met onze musea vormgegeven en geeft een doorkijk hoe GS kijkt naar het bevorderen van deze toegankelijkheid.

T9801 Gedeputeerde Kuntzelaers zegt toe een opzet over de incidentele subsidieregeling kleine musea (motie 3233) via een mededeling portefeuillehouder voor de voorjaarnota met Provinciale Staten te delen, voordat deze definitief wordt uitgewerkt en ingezet.

De commissiegriffier,

De voorzitter,

Weesepeel

Nijenhuis